

Gorenjske

Izdaja: OO SZDL / Direktor: Slavko Beznik / Urednik: Miro Zakraješek
Uredniški odbor / Odg. urednik: Tel. 476/397 — Uprave 475 — Tek. račun pri Komunalni banki Kranj št. 61-KB-1-2-135 — Izhaja v ponedeljek in petek Naročnina: letna 600, mes. 50 din

KRANJ, 23. NOVEMBRA 1956
LETNO IX. — ST. 93
DIN 10.—

KAKO SKUŠAJO POVEČATI PROIZVODNOST DELA V NEKATERIH MANJŠIH PODJETJIH NA GORENJSKEM

„Roleta“: Večja disciplina kolektiva in stalni sestanki obratovedij

„Pilarna“: Niso še napravili analitskega popisa delovnih mest

Proizvodnost dela v gorenjskih podjetjih je sedaj nedvomno osrednji problem številnih sestankov in razprav na delavskih svetih, upravnih odborih in tudi v medsebojnih pogovorih delavcev.

V večini primerov pa je opaziti, da je problem proizvodnosti dela in proizvodnje še vedno le ekonomsko - tehnično vprašanje vodilnega strokovnega kadra v podjetjih, še vse premalo pa pojmovanja, da je to tudi naša poglavitna družbeno - politična naloga.

Kako je s tem v nekaterih manjših podjetjih na Gorenjskem?

Ko smo zastavili tovaršu Jožetu Toporišu, predsedniku upravnega odbora podjetja »Roleta« - mizarstvo iz Kranja vprašanje, kaj so že ukenili, kaj pa še nameravajo storiti, da bi povečali proizvodnost dela v njihovem podjetju, nam je odgovoril:

»Tako na sejah delavskega sveta kot upravnega odbora redno razpravljamo o tem, kako bi izboljšali organizacijo dela v našem podjetju in povečali storilnost. To nam je deloma že uspelo...«

— Kako?

»Na podlagi večje discipline v kolektivu, z boljšo organizacijo dela v obratih, kjer smo odpravili nepotrebne in nezačele zastope, smo uspeli doseči večji proizvodni učinek. Pojavili smo tudi norme, vendar so pri tem težave, ki nam jih brez naše volje narekujejo tržišče. V delu sprejemamo nekatere nove izdelke, katerih proizvodnja teče morda mesec ali dva in je zato re težko takoj v začetku postaviti realne norme, ker je premalo časa, da bi jih temeljito preštudirali. — Nato pa že pride do uvedbe novega izdelka v proizvodnjo.«

— Kako pa poteka popis delovnih mest?

»Tega smo že napravili in sprejemamo delovno silo le na podlagi ugotovitev komisije, ki je ta popis opravila. — Ja, še to: vsako soboto imajo pri nas vodje delovnih grup in oddel-

Sestanek aktiva ZK jeseniške železarne

V sredo popoldne je bil v Mestnem gledališču na Jesenicah politični aktiv komunistov Železarne Jesenice, ki se ga je udeležilo okrog 400 komunistov in članov SZDL. Sekretar tovarniškega komiteja Ivo Saksida je prebral sklep predhodnih konferenc v podjetju, nakar je povzel besedo član CK ZKS Tomo Brejc in nekatere sklepe podrobnejše analiziral. Poudaril je nujnost pravilnih odnosov do vodilnih uslužbencev, odpravo nekaterih problemov v krajevskih domovih in menzah ter dejal, da je treba posvetiti več pozornosti delavcem. Kritiziral je zavlačevanje izpolnjevanja nekaterih sklepov. Dotaknil se je tudi zunanjih političnih dogodkov.

Tržič za Dan republike

Tržičani imajo obširen program za dočasitve »Dneva republike«. Ze v dneh od 17. do 25. novembra bodo predstavitev Avto-moto društva in pa venčevalno tekmovanje v streljanju z zrakno puško.

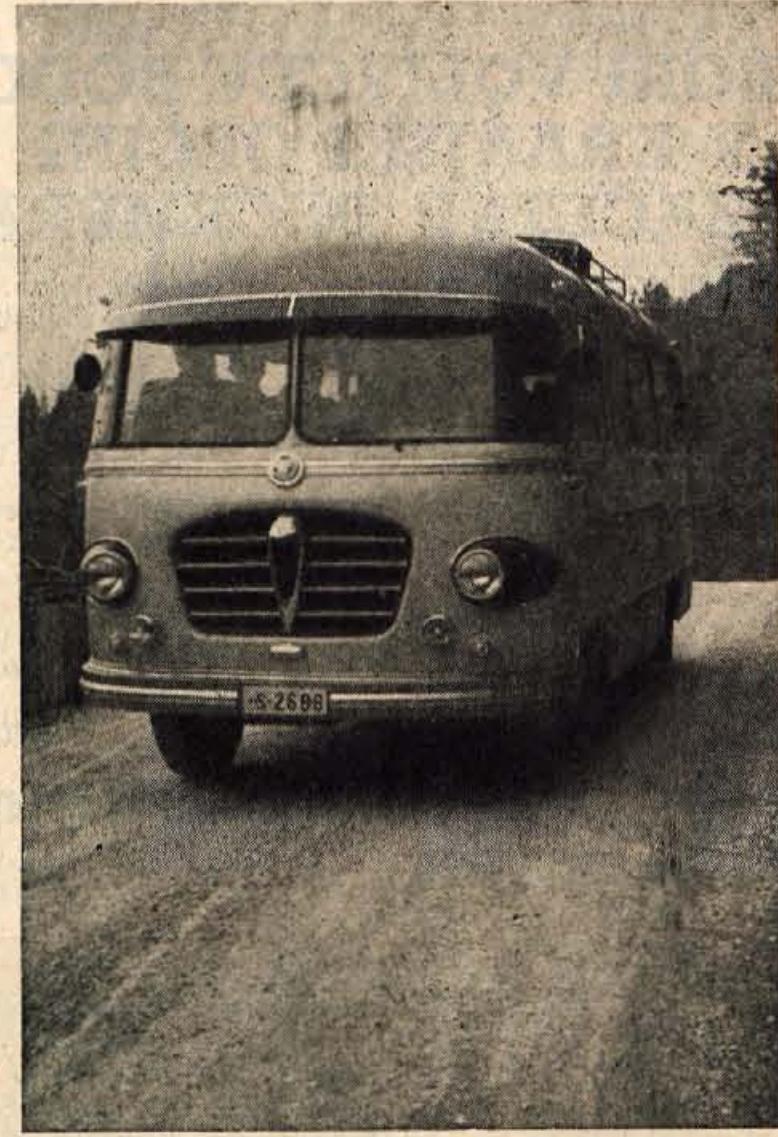
V sredo, 28. novembra 1956 bo proslava za šolsko mladino, zvečer pa slavnostna akademija v Cankarjevem domu, kjer bo izvedla bogat spored DPD »Svoboda«. V četrtek, 29. novembra 1956 bo navsegodaj budnica, nato štafetni tek »Dneva republike« v izvedbi TVD »Partizan« Tržič, patrulinji štafetni tek s streljanjem in ob 10. uri slavnostna seja Občinskega ljudskega odbora Tržič. Popoldne bodo tradicionalne krožne avto-moto dirke. Ob 18. uri bo slavnostna seja TVD »Partizan«, sprejem mladincev v članstvo in dodaten diplom v domu Partizan.

30. novembra bodo izleti v partizanske kraje, ob 9. uri pa je namizninski turnir v Domu »Partizan«.

To je le nekaj besed — nekaj dejstev!

Kaže pa, da so se tudi v manjših podjetjih lotili reševanja problematike okrog proizvodnosti dela, kar je brez dvoma pohvalen pojav.

I. A.

HITREJE IN UDOBNEJE »ROMETNE ZVEZE«

Avtobusno podjetje »Transturist« iz Skofje Loke izboljšuje prevoz potnikov v Poljanski in Selški dolini. Pred kratkim je nabavilo dva nova avtobusa, ki so ju izdelali v mariborski tovarni avtomobilov. — Ta avtobusa že obratujeta, pridružili pa se jima bodo bržkone kmalu še drugi

V kranjski občini dela v organih samoupravljanja okrog tritisoč ljudi

V občinskem ljudskem odboru Kranj v njih pa sodeluje 595 članov. V teh je 45 odbornikov, v 16 svetih ljudskih odborov dela 147 državljanov, v 22 krajevnih odborov pa 167 ljudi. Krajevni odbori se kar uspešno spoprijemljejo z drobnimi krajevnimi zadavami (urejanje poti itd.), premalo pa sodelujejo z zadrugam, s šolskimi in potrošniškimi sveti itd. V delavskih svetih in upravnih odborih (delavski svetov) je 52, od tega 22 v industriji, ki so se izmed organov samoupravljanja, še najbolj uveljavili, je okrog tisoč delavcev in uslužbencev. Razmeroma slabše delajo ti organi v nekaterih manjših podjetjih, kjer v subjektivne sile niso tako močne kot v posameznih večjih kolektivih.

To številko smo zabeležili na prvih potrošniških svetov je v občini 106, seji komisije za delavsko in družbeno upravljanje pri Občinskem odboru SZDL Kranj, in sicer ob uvodnih besedah predsednika Občinskega odbora SZDL tov. Martina Koširja. Na tej seji, ki je bila 15. t. m. je komisija sklenila, da bo postopoma proučila problematiko z vsemi področji samoupravljanja. Najprej bo — na prvi prihodnji seji — analizirala dejavnost delavskih svetov, nato pa bodo do prišli na vrsto hišni in potrošniški sveti. O analizah in predlogih komisije pa bo Občinski odbor SZDL razpravljal na svojih plenarnih sejah.

z-k

Z malenkostno preureditvijo je uspelo podjetju IBI v Kranju povečati proizvodni plan za 46 odstotkov

Ze daje so v tovarni IBI v Kranju razpravljali o možnostih za razširitev podjetja in povečanje proizvodnje. Po načrtih bi nova tovarniška hala, skupno z nabavo nekaterih motorjev za tkalniške stroje, stala okrog 50 milijonov dinarjev, kar je bilo za podjetje neuresničljivo. Pomagali so si drugače. Preuredili so stare prostore in namestili tako vse obstoječe in stare demontirane tkalniške stroje v eni hal. Tako so dosegli enak učinek, če izvzamemo nabavo pogonskih strojev, za kar pa so porabili le 2,5 milijona dinarjev. Rezultati teh del pa se bodo pokazali posebno še v prihodnjih letih. Zdržujoči tkalniški strojev v eni halah in montaža demontiranih stavov je tako omogočila, da bo Industrija bombažnih izdelkov povečala letnji plan od 2,650.000 m² letos, na 3.755.000 m² blaga v prihodnjem letu. Pri tem, ko se bo tako količinski plaj povečal za 46%, pa bo v tovarni zaposlenih le 33% več ljudi. Stavilo stavet se bo od 148 povečalo v prihodnjem letu na 211, v začetku leta 1958 pa bo predvidoma imelo podjetje že 222 stavet.

Zaradi razširitve tkalnic bo treba odpraviti ozko grlo, ki s tem nastaja v predlinici. Zato so v te namene že sestavili elaborat, po katerem bo predlinica lahko krila potrebe tkalnic.

Strokovno usposabljanje vodilnega kadra v BPT

Da bi kar najbolj sistematično prešli na sodobno organizacijo dela, so v Bombažni predlinici in tkalnici začeli s strokovnim usposabljanjem vodilnega kadra.

Skozi tečaje za praktično priučevanje vodilnega kadra (PIV metoda) je šlo doslej že 80 vodilnih delavcev oziroma uslužbencev. V kratkem nameščajo usposobliti še nadaljnih 140 do 150 ljudi v tovarni, medtem ko so enega poslali v nadaljevalni strenerški tečaj v Ljubljano. — Začeti pa mislijo tudi z izpopolnjevalnimi tečaji za delavce in uslužbence.

I. A.

NAS RAZGOVOR

»Vse vloge so mi enako ljube . . .«

Prešernovo gledališče v Kranju ima še vedno premalo igralcev, zlasti moških. Zaradi tega bi bilo delo gledališča močno ohromljeno, če ne bi bilo v Kranju nekaj starih igralcev — amaterjev, ki kljub temu, da so v drugih poklicih, redno delajo tudi v gledališču. Obiskali smo enega izmed njih, Janeza Grašiča, in ga prosili, naj nam pove kaj o svojem gledališkem delu. Prav rade volje nam je ustregel.

— Se še spominjate svoje prve vloge?

— Kaj se je ne bi! Bil sem star sedemnajst let, ko sem nastopil v Medvedovi tragediji »Za pravdo in srečo« kot graščak Erzen. Povedal sem štiri stavke...

— V kateri vlogi ste nastopili največkrat?

— Kot Lovec v Goljevi »Sneguljčici«. S to vlogo sem pravno februarja 1953 tudi tridesetino igralskoga udejstvovanja. V njej sem nastopil 54-

krat. Skoraj prav toliko-krat sem igral Jošta Celjskega — če se stejejem

FALSTAFF Janez Grašič v »Veselih Windsorkah«

predst. Kreftovih »Celjskih grofov« in Zupančeve »Veronike Desenške«

— In katera vloga vam je najljubša?

Tu je Janez Grašič mimo umolknil.

— Hja, — je potem de-

jal, — saj skoraj ne bi mogel reči. Vse vloge so mi enako ljube. Ja, zelo rad sem igral Falstaffa v Shakespearovih »Veselih Windsorkah«, Kalandra v Cankarjevih »Hlapchih«, starega Pernjaka v Prežihovega Voranca »Pernjakovih«... Preigral sem skoraj vsega Cankarja: dr. Grozdv v »Za narodov blagov«, Kalander v »Hlapchih, župan v »Po-hujšanju«, Kantor v »Kralju na Betajnovi«.

— Menda delate tudi v pevskem zboru?

— Pojem v Prešernovem zboru. Tri leta sem bil predsednik zборa, zdaj pa sem moral to funkcijo odložiti. Je le preveč

— služba, pa še zbor in gledališče. Kolikokrat sem tekel zvečer z vajo na vajo, iz Glasbene šole v gledališču.

— Upam, da vas bomo še mnogokrat videli na odru?

— Igral bom, dokler bo

do ljudje zadovoljni z

menoj. Cez tri leta grem v pokoj, potem se bom lahko še bolj posvetil gledališču.

Postovila sva se. Čakajo ga je delo, saj sem ga ujem kar v njegovu pisarni v kranjski »Komunalni«.

Doma sem listal po jubilejni izdaji Gledališkega lista PG iz leta 1953 ko je Janez Grašič praznoval svoj igralski jubilej.

Popisa vseh njegovih vlog nisem našel v njem, preštel pa sem važnejše vloge, ki jih je Grašič odigral v tridesetih letih, bilo jih je petdeset.

Danes se jim je pridružilo gotovo še petnajst pomembnih vlog...

Potem sem se spomnil njegovega Okrogličarja v filmu »Na svoji zemlji«. In v ušesih mi je odmopal Grašičev stavki iz zaključka četrtega dejavnja Cankarjevih »Hlapcev«: »Jaz sem Kalander, kovač — kdo bi rad še kaj vedel?«

Igral bom, dokler bo

do ljudje zadovoljni z

mm

predst. Kreftovih »Celjskih grofov« in Zupančeve »Veronike Desenške«

— In katera vloga vam je najljubša?

Tu je Janez Grašič mimo umolknil.

— Hja, — je potem de-

ZBORI VOLIVCEV BODO V KRANJSKI OBČINI V ZAČETKU DECEMBRA

10 milijonov posojila za gradnjo zdravstvenega doma — „Puškarna“ in „Kovinar“ se bosta združila v eno po djetje

Dnevni red občinske seje dne 20. t. m. je bil precej obsežen. Prebrano je bilo poročilo Sveta za plan in finance o uresničevanju občinskega družbenega plana za leto 1956, poročilo o gospodarskih investicijah, razen tega pa so odborniki ponovno sklepali o likvidaciji „Puškarne“. Določili so tudi to, da bodo zbori volivcev od 2. do 9. decembra.

Svet za plan in finance v svojem poročilu ugotavlja, da so bile posamezne vrste dohodnine nerealno planirane in jih ne bo mogoče realizirati. Najslabše so pripeljali dohodki sklada za zidanje stanovanjskih hiš, davek na plače, zvezni prometni davek, obresti na osnovna sredstva, ostanek dobička gospodarskih in družbenih organizacij, davek na maloprodajni promet ter prometni davek na vino in žganje.

Dohodki sklada za zidanje stanovanjskih hiš so bili v 9 mesecih ostvarjeni le s 56,3%, kar je za 19% premalo. To je povzročila predvsem naknadna sprememba predpisov za plačevanje tega prispevka. Določeno je bilo, da se plačuje ta prispevek na območju, kjer so bile plače ostvarjene in ne na sedežu, kjer se izplačujejo. V gradbeništvu se torej na pr. plačuje prispevek v tistem kraju, kjer ima podjetje gradilšče. Isto velja za trgovce in gospodarske organizacije. Drugi vzrok, da omenjeni dohodki niso bili zadostno realizirani, je nov način odvajanja pokojnin.

Zvezni prometni davek je bil realiziran s 65%. To je posledica zastoja na tržiščih in znižanje cen tekstilnega blaga.

Svet za trgovino je ugotovil, da bo pri nekaterih trgovskih podjetjih in trgovinah treba povečati odstotek od prometa za plače, pri drugih pa zmanjšati. To bo vzpodbudilo večjo prizadovnost kolektivov.

Ljudski odbor je na predlog Svetu za plan in finance sprejel sklep o najetju dolgoročnega posojila za gradnjo zdravstvenega doma v znesku 10 milijonov dinarjev, za dokončanje elektrifikacije vasi Planica in Lavatarski vrh 2 milijona dinarjev, za elektrifikacije vasi Cepulje 1 milijon dinarjev, za vodoved na Trsteniku 1 milijon dinarjev in za ureditev pianinskih pašnikov 500.000 dinarjev. Iz nerazpojenih sredstev, ki jih doiguje občini tovarna »Iskra«, bodo obnovili sejno dvorano, dobavili telefonsko centralo za nove upravne prostore, plačali načrte za nadaljevalna dela v stražiški šoli in mizarska dela v blokih na Zlatem polju, kar znaša 2.754.000 dinarjev. Za adaptacijo šole v Duplejih je bil določen del sredstev, ki jih ima občina v dobrem pri »Komunal« in znašajo 5.700.000 dinarjev. 3.700.000 dinarjev še za načrt stanovanjskega bloka Zlato polje in za nekatero adaptacijo stanovanjskih zgradb.

Odborniki so se nadalje zedinili za predlog, da se podjetji »Puškarna« in »Kovinar« združita v novo, močnejše podjetje. Za sklicanje zborov volivcev so določili dneve od 2. do 9. decembra. V mestu bodo na njih razpravljali o predlogu odloka za novo hišno

V ENEM LETU 1110 ROJSTEV — PRI ZENAH, KI OBISKUJEJO POSVETOVALNICE, JE ODSTOTEK PORODNIH NEPRAVILNOSTI ZELO MAJHEN

AKTUALNO VPRASANJE

Nekoliko pozno je sicer že, vendar smo kljub temu vprašali direktorja edinega grosističnega podjetja s sedmim in zelenjavno na Gorenjskem »Sadje«, tovariša Jarca, naj nam odgovori na vprašanje:

— Ali so gorenjska industrijska sredишča preskrbljena z ozimnic?

Odgovoril nam je:

»Tako Kranj, Jesenice kot Tržič in druga mesta so popolnoma preskrbljeni s krompirjem, jabolki, zeljem in drugim. Tega blaga letos ni primanjkovalo in ga tudi ne bo!«

LJUDJE IN DOGODKI

Sovjetsko-poljski odnosi na novi poti

»Sli smo v Moskvo z mešanimi občutki...« je dejal prvi sekretar Združene delavske partije Poljske Vladislav Gomulka ob koncu poljsko-sovjetskih razgovorov. Nerazčleneno vzdružje odnosov med Moskvo in Varšavo prav gotovo ni bilo preveč prijetna napoved za začetek razgovorov v Kremlju med poljsko in sovjetsko delegacijo. Zato je obisk poljske vladne in državne delegacije v Moskvi pomnil več kot samo vladnostni obisk sosednjih državnikov.

Zadnji dogodki na Poljskem, od oktobra 1956. plenuma CK Združene

PISE NAS STALNI ZUNANJE POLITIČNI SODELAVEC MARTIN TOMAZIC

delavske partije Poljske pa vse do danes, so pokazali, da je novo vodstvo, izvoljeno na tem plenumu, trdno odločeno ubrati drugačno smer. To je pot demokratizacije, boja proti birokratizmu, stalinizmu in vsemu tistem, kar je v zadnjih letih zaviralo uspešen razvoj socializma v državi. Toda te težnje novega poljskega vodstva, ki ima za seboj trdno podporo ljudstva, niso naletele v vseh trenutkih na razumevanje v Moskvi. Zato je bilo od sedanjega obiska odvisno, ali bodo v CK KP SZ in v sovjetski vladni uvideli potrebo, da vzpostavijo odnose s Poljsko na enakopravni osnovi, na načelu nevmešavanja in spoštovanja neodvisnosti, ali pa bodo

JUBILEJ POMEMBNE ZDRAVSTVENE USTANOVE
Obisk Vide Tomšičeve in prof. Novaka v kranjski porodnišnici

Obletnica ustanovitve Porodnišnice v Kranju

Pripravljenost vsak dan in ob vsaki uri

V ENEM LETU 1110 ROJSTEV — PRI ZENAH, KI OBISKUJEJO POSVETOVALNICE, JE ODSTOTEK PORODNIH NEPRAVILNOSTI ZELO MAJHEN

Porodnišnica na Gaštuju v Kranju je bila ustanovljena lani v prvih dneh novembra. To je bil za Gorenjsko pomemben dogodek. Upravnik dr. Igor Veter je ob otvoritvi v nekaj skromnih besedah objabil, da se bodo vsi, ki delajo v ustanovi, potrudili izpolniti svojo dolžnost. To so tudi storili, četudi delo ni bilo lahko.

Zavod zaposluje dva zdravnika — to sta dr. Igor Veter in dr. Srečko Rainer — razen tega pa še 15 zdravstvenih uslužencev, ki v izmenah opravljajo službo na petih delovnih mestih. Kljub obremenjenosti se osebje nimejelo le na kurativno dejavnost v ustanovi, temveč opravlja tudi zdravstveno-prostreno delo na terenu za čim boljšo zaščito matere in otroka.

Ustanova ima porodniški in ginekološki oddelki s 40 posteljami. Na porodniški oddelku je v teku leta redno 1002 mater. Med njimi je bilo 472 delavcev v industriji, 258 ženskih delavcev, 141 delovnih inteligenčnih, 52 ženskih delovnih inteligenčnih, 122 ženskih delavcev, obrtnic 11, ženskih obrtnikov 21, študentek 7. Stevilni porodi so tudi združeni s komplikacijami in opravljenih je bilo kar 390 operacij. Med novorojenčki je bilo 500 deklic,

dekkov pa 610. Nedonošenčkov se je rodilo 53 in zanje je kasneje v večini meri skrbela otroška zdravnica dr. Vesna Tumova. V vsem tem obdobju v kranjski porodnišnici niso izgubili nobene žene.

Na ginekološkem oddelku se je zdravilo 726 pacientk. Tu so zabeležili 535 operativnih posegov. Mednje spada tudi 71 komisjsko odobrenih prekinute nosečnosti iz socialnih in zdravstvenih razlogov.

»Naj govore Številke« je dejal dr. Igor Veter, ko je na slavnostni seji upravnega odbora za prvo obletnico prebral poročilo o delu. Ce ga prelistamo, kljub skopim in suhim ugotovitvam lahko vidimo, da je bilo v obdobju enega leta za vse opravljene naloge precej požrtvovnosti.

»Pripravljenost vsak dan in ob vsaki uri« je delno geslo v tej ustanovi. Zene, ki so tu rodile ali se zdravile, vedo povedati o dobri negi in skrbi zdravnikov, v katerih so dobitne izredno zaupanje. O vsem tem sem se lahko prepričala ob svojem obisku v ustanovi. Tisto popoldne je imel dežurno službo dr. Rainer. Prijazno in neprisiljeno je pri viziti nagovoril vsako bolnico, jo vprašal, kako se počuti, kakšne težave ima itd. Ce mu je potežila ob hujših bolečinah, je obljubil, da ji bo pomagal z ustreznim zdravili. Zeno, ki je čakala na operacijo, je z bodrilišči besedami opogumljila, da se bo vse dobro iztekel. V vseh sobah so bile bolnice veseli njezinega obiska. Med porodnicami so bile najbolj zadovoljne mamice, ki so prvič rodile Ena sina, druga hčerka, tretja pa celo dvojčke. Tudi brez transfuzije ni šlo. Nekatere mamice so bile še slabe, blede, ostale pa so si že opomogle po težkih trenutkih in so pričakovalo odhod domov. Porodnišnico zapustijo materje z otroci navadno po sedmih dneh.

Veliko žen, ki rodijo na Gaštuju, obiskuje tudi posvetovalnico za noseče, ki jo vodi upravnik dr. Veter.

Združena je z ginekološko ambulanto. V posvetovalnico je zahajalo 595 nosečnic. Pri tem delu je bilo odkritih 119 primerov obolenj in nepravilnosti. Vse bolezni so zdravili, tako da so vse priše na porod ozdravljene. V kratkem bodo odprli posvetovalnico tudi v Skofji Loki in Tržiču. Dr. Veter je izjavil, da ženam pred porodom priporočajo obisk predavanju o nosečnosti, porodu, o ciljih modernega porodništva, o Readovi metod, pravilnem oblačenju, prehrani in higieni. Uspeh tega zdravstveno — prostrenega dela ni izstal. Zene, ki so obiskovale posvetovalnice in se držale zdravstvenih nasvetov, imajo pri porodu mnogo manj težav in porodnih komplikacij.

Trenutno je zavod v zelo težkem položaju in nujno potrebuje nov avtoklav za sterilizacijo perila in instrumentov. Začasno je prisložila na pomoci klinika v Ljubljani, vendar to ne more biti trajno, razen tega pa samo zvišuje ceno oskrbnega dne. Avtoklav stane 1 milijon dinarjev. Zavod teh sredstev nima, zato je upravni odbor sklenil obrniti se za pomoč na kranjska podjetja, posebno še na tekstilne tovarne, ki zaposlujejo pretežen del ženske delovne sile. Podjetja tu ne bodo smela stati ob strani, saj prihaja v porodnišnico večina žena iz industrije in bo to pomoč lastnim delavкам.

V razgovoru s pomočnikom upravnika, tovarišem Šinkovcem sem izvedela, da se v zavodu z dr. Veterom na čelu vse trudijo za znižanje cene oskrbnega dne. Ta znaša zdaj 1500 dinarjev. Tudi na novo bolnišnico za porodništvo in ginekologijo s približno 100 posteljami že mislim. Podatek za izdelavo osnutkov pridno zbirajo, da bi bili načrti lahko čimprej izgotovljeni.

Jožica Ogrin

• Zaradi tehničnih ovir so morale izostati vesti naših dopisnikov.

TE DNI PO SVETU

• Zelo veliko pozornost je vzbudil nedavni obisk delegacije poljske republike na čelu s prvim sekretarjem Poljske delavske partije Vladislavom Gomulkom v Moskvi.

Vsa svetovna javnost je z veliko pozornostjo spremljala razgovore med tem dveh državam.

Deklaracija, ki so jo objavili po končanih razgovorih, vsebuje vse tiste elemente, na podlagi katerih gradi Poljska svojo zunanjino in notranjo politiko.

• Poljski sejem pa je v sredo odobril poročilo predsednika vlade CYRANKIEWICZA o razgovorih, ki jih je imela poljska vlada in partijska delegacija v Moskvi in pripravljen skupno poljsko - sovjetsko deklaracijo.

O razgovorih v Moskvi je Cyrankiewicz izjavil, »DA JE MOSKOVSKA DEKLARACIJA ZELO POMEMBNA ZA STIKE MED SOVJETIČNIMI DRŽAVAMI IN DA POMENI POMEMBEN KORAK V URESNIČENJU IDEJ, SPREJETIH NA XX. KONGRESU KP SZ, o katerih lahko rečemo, da bodo dosledno vplivale na oblikovanje politike mednarodnega delavskega gibanja, da bodo po odstranitvi napak in pačenj, podevanjih iz stalinskoga obdobja, odprle smagovito obdobje v boju za socializem.«

• V Egiptu še vedno ni popolnega miru. Tudi francosko-britanske ter izraelske čete se še niso začele umikati z zasedenega področja kljub temu, da je že več kot 700 vojakov — predstnikov vojaških policijskih enot Organizacije Združenih narodov že nekaj dni stacioniranih v Egiptu.

• Generalni sekretar OZN Dag Hammarskjöld pa si močno prisadava, da bi prišlo čimprej do urešnjenja resolucije Generalne skupščine OZN o umiku okupatorskih sil z egiptovskega ozemlja. Le-ta je zahtevala od Velike Britanije, Francije in Izraela pojasnila, zakaj še niso umaknili svojih čet v skladu z resolucijami OZN.

Vlade bodo na ta vprašanja, kot trdi, v najkrajšem času odgovorile.

KRATKO TODA ZANIMIVO

KAKO BODO VELJALE ŽELEZNIŠKE POVRATNE VOZOVNICE ZA 29. NOVEMBER

Glede na to, kako bodo veljale nedeljske povratne vozovnice za praznike ob 29. novembру, je Generalna direkcija jugoslovanskih železnic odredila, da bodo povratne nedeljske vozovnice veljale za razdaljo do 600 kilometrov, in sicer od srede, 28. novembra, opoldne do nedelje, 2. decembra, opoldniči, za povratek pa od četrtek, 29. novembra, opoldniči do pondeljka, 3. decembra, opoldne.

V OBJEMU PLANIN BOSTA OSTALA DO POMLADI

Reševalne ekipe so končno izgubile upanje, da bi pred zimo mogle najti trupli ponesrečenih planincev. Stuparija in Zupana. V zadnjem tednu so tri ekipe gorskih reševalcev ponovno preiskovale kraj nesreče. Na plazu pod Brano so sondirali vse teren do roba prepada. Ugotovili so, da je snežni plan načelnični, pod prepadom je ostalo brez uspeha. Plazovi so nagrmadili pod prepadno šest metrov debelo plast snega, ki so jo nove padavine še povečale, tako da ni več nobenega upanja na uspeh. Z iskanjem bodo lahko nadaljevali še spomladni, ko bo sneg začel kopnati.

ZAPRLI SO CESTO

V Mostah pri Komendi so zaprla za promet z vsemi vozili cesto, ki vodi mimo novega gimnazialnega poslopja. Promet so usmerili po vzporedni cesti v smeri proti Topolam. Ukrepi utelejajo z ugotovitvijo, da so vozila motila pouč v razredih, ki so obrnjena proti cesti. Ko bi bilo tudi drugod možno posneti Moščane.

VRŠIČ VABI

Na Vršču je zadnje dni zapadlo na 70 cm stare podlage, še 20 cm pršiča. Za praznike se torej obeta po naših gorah dobra smuka. Koča na Vršču bodo vse štiri dni odprte in bodo sprejemale prve letosne smučarje.

JESENICE : KAC CELOVEC 6:1

V sredo zvečer je bila odigrana na Jesenškem umetnem drsaliju prijetna hokej tekma med hokej klubom Jesenice in hokej klubom KAC iz Celovca. Rezultat polčasov: 1:0, 2:1 in 3:0, tako da je bil končni rezultat 6:1 za Jesenice. Jesenčani so bili nadmočni nad gosti, ki so igrali v oslabljeni postavi. Sodila sta Kozjek in Božič. Tekmi je prisostvovalo okrog 800 ljudi.

U.

KAJ BO S TRIGLAVSKIM PARKOM?

Zaradi „starih pravie“ proti napredku — V nevarnosti je eden najlepših predelov alpske flore na svetu

Ni namen tega članka povzročiti med Bohinjci hudo kri. Trenzo in premisljeno je treba s skupnimi močmi rešiti boleč problem: zaščiti je treba lep predel slovenskega alpskega sveta od Prehodavec do Kanjavcev in do vrhov okrog Bohinjskega jezera. To področje je znano po izredni alpski flori daleč izven meja naša domovine. Cvetje pa iz leta v leto propada, ker se to pase živina...

Pravda za pašo in proti njej ima že dolgo zgodovino. Leta 1871 je prišlo v Bohinju do prvega kmečkega punkta, ker je takratni lastnik teh področij — Kranjska industrijska družba — prepovedala pašo. Po prvi svetovni vojni pa so Bohinjci vendarle popustili vsaj toliko, da so pristali na pogodbino, da 20 let v tako imenovanem Triglavskem parku ne bodo pasli živine. Pogodba je potekla prav v času, ko je izbruhnila druga svetovna vojna.

Po vojni pa so se po planinah pod Triglavom spet oglasili kravji zvoni.

OBCNI ZBOR ZVEZE REZERVNIH OFICIRJEV NA BLEDU

Garnizon iz Bohinjske Bele je nudil članom ZROJ izdatno pomoč

V nedeljo, 18. novembra je bil na Bledu občni zbor rezervnih oficirjev. Udeležilo se ga je nad dve tretjini članov. Vseh skupaj je 121, vendar pa nekateri še vedno niso vključeni.

Delo upravnega odbora od zadnjega občnega zabora je razmeroma zadovljivo, toda slabše kakor v lanskem letu. Odbor je organiziral 8 predavanj, za katere pa bi moral biti več zanimanja. Res aktivna je bila le polovica članstva. Veliko pomoč pri izvajjanju študijskega programa je orga-

62 LET TOVARNE „PLAMEN“

16. novembra 1894. leta — pred 62 leti, so v Kropi ustanovil prvo zadružo za železarsko obrt in druge izdelke iz železa, socialistično podjetje, ki ni imelo strojev, primernih obratov, opreme in potrebnega kapitala. Bilo je brez delovnih izkuštev. Od takratne oblasti ni dobilo potrebne mornarne pomoči, toda s pogumom in vztrajno, zelo voljo članov je v dobi 62 let nastalo današnje podjetje »Plamen« — tovarna vijakov in žebeljev v Kropi.

Zadruža je v letu 1947 prišla v državni sektor, leta 1950 pa je podjetje prevzel v upravljanje delovni kolektiv. Kljub zastarelim strojem se je proizvodnja glede na predvojno že povečala za 200%. Letos bodo izdelali kljub omejitvam električne energije nad 3250 ton izdelkov. Za naslednje leto pa je delavski svet sprejel družbeno-zadolžitev 3600 ton izdelkov, v skupni vrednosti več kot milijardo dinarjev.

V zadnjih petih letih so nabavili več strojev in so nekoliko izpopolnili stare obrate. Letos bodo dokončno sestavili načrte in elaborate za novo tovarno jeklenih vijakov, ki jo bodo pričeli graditi brž kot bo mogoče.

V zadnjih petih letih so sezidali tudi dve dvostanovanjski hiši, upravno poslopje, član kollektiva pa s pomočjo tovarne »Plamen« sindikalni dom — dom kulture, v katerem preživijo delave dobrošen del svojega prostega časa.

C. R.

DANASNI STEVILKI NASEGA LISTA PRILAGAMO POLOZNICE VSEM NAROCNIKOM, KI SE NISO PRAVNALI NAROCNINE IN JIH PROSIMO, DA TO STORE ČIMPREJ.

UPRAVA

JESENISKA RAZGLEDNICA

Naša industrijska središča so ob silovitem razvoju tovarn zapostavila stanovanjsko gradnjo. Tako je prišlo do pojavov, kot je ta, ki ga kaže naša slika: v baraki stanejo 8 delavskih družin, med njimi je 20 otrok izpod desetih let.

Menina se odpira svetu

Nov planinski dom pod Vivodnikom

Pod Vivodnikom, ki je s svojimi 1508 metri najvišji vrh Menine, raste iz tal v okvirju temnih smrekovih gozdov ponosen planinski dom. Planinskemu društvu iz Gornjega grada, ki se je — s krepko podporo Planinske Zveze Slovenije seveda — lotilo gradnje, gre zasluga, da bo dom v kratkem lahko sprejel že prve goste.

Prostor za novi dom so izbrali nedaleč od mesta, kjer je stala lesena Kočbekova planinska koča, ki je po prvi svetovni vojni pogorela. Za zidan dom je ta teren preveč plazovit in vlažen, zato so novo zgradbo postavili na trdno skalo in jo obrnili proti planinam.

Težave pri dobavi gradbenega materiala na tako višino je graditeljem pomagala premagovati gozdnica žičnica, iz največjih zdrogov pa jih je rešila iznajdljivost. Upokojeni gozdar Jože Urank, ki nadzoruje gradnjo, pozna vse skrivnosti planinskega sveta. Zato ni bilo težko najti primernega peska za betonska dela. Apno so žgali kar na planini, 20.000 komadov treke

pa so napravili in žgali v neposredni bližini gradilišča. Medtem ko jih je opeka, ki so jo morali po strmi poti spraviti v višino, stala 22 dinarjev, so bili stroški na planini izdelane komaj 2 dinarjev.

Veliko jedilnico že ogreva krušna peč, v kateri vsak dan po cečjo svež kruh za delavce, ki opravljajo zadnja dela pred zimou. V nadstropje in podstrešje so že montirali vodovod. Veranda še pred zimou ne bo zatekle na, zato jo bodo zavarovali z deskanimi.

Spomladi bodo uredili vseh 7 sob v obliki nadstropij. Skupno ležišče — ločeno za moške in ženske — bo lahko sprejelo 60 gostov. Sobe pa bodo raznih velikosti. Smotrnou so urejeni prostori za umivanje, sušenje obleke, shramba za smuči. Pitno vodo daje izvirek, ki nikoli ne usahne, vodo za ostale potrebe pa bo hranila velika cisterna.

Poleti planinskim domom je na planini Gospojni KZ Gornji grad zgrajala pred tremi leti planinski stan, v katerem je bilo prostora tudi za večje družbe planincev. Velik obisk je opravil težnjo po gradnji planinskega doma. Tako bo zdaj Menina odprta svetu. Herojska partizanska Menina, ki krije v svojih temnih gozdovih in obširnih pašnikih toliko grobov naravnih borcev! Vsa leta okupacije so se odigravale na njenem prostranem hrbtu ogorenje borbe. Mnogi turisti bi jo radi obiskali in ostali dalj časa v tem lepem kotu Kamniških planin, pa razen planinarskega stana na Babi do zdaj ni bilo primernega zavetišča. Odslej bodo zaživelia smučišča na Menini, dotok turistov in izletnikov s štajerske in kamniške strani pa bo narasel, brž ko bo planinski dom odprt in stalno oskrbovan. To bo gotovo že takoj spomladi.

Z.

ZAPISEK NA ROBU

Kam z mlekom?

Na občnem zboru kmetijske proizvodnje zvezne v Kraju so razpravljali med drugim o zanimivi temi: kam z mlekom, ki ga ima baje kranjska mlekarja že mnogo več, kot ga potrošijo Kranjčani in okoličani. To je prvič po vojni, da mleko ostaja celo v zimskem času.

Povprečno prodajo mlekarne in privatni kmetje v Kranju 5000 litrov mleka na dan. Torej približno četrta leta na prebivalca. To je še vedno precej nizka potrošnja. Vzroki zanje je treba iskati v ceni mleka.

Zato se nam zdi več kot čudna odločitev mlekarne, da bo presežne količine mleka prodajala v Beograd. Cista cena za liter mleka bo pri tej trgovini znesla dinar manj kot je prodajna cena mleka v Kranju.

Mar ne bi bilo koristne, če bi kranjska mlekarja raje razmisljala o tem, da bi mleku znižala ceno kar v Kranju? S tem bi bil problem odvisnega mleka na najpreprostejši in za ljudi najboljši način rešen. —ik

Gost bi rad bral časopis

Kolodvoru najblžji gostinski lokal nekje na Gorenjskem. Ob pol desetih dopoldne. Za misami sedi nekaj ljudi, ki čakajo na vlak. Toda vlak bo pripeljal še čez dobre tri četrti ure. »Bi lahko dobil kak časopis?« vpraša gost natakarico.

Le-ta mu brez besede prinese in izroči »Ljudske pravice«.

»Ta je pa še včerajšnja in sem jo že prebral. Nimate še današnjih časopisov?« pravi gost.

»Ja, saj danes je petek, ko »Ljudska pravica« ne izhaja,« odvrne natakarica in odhiti spet k točilni mizi.

Na to se pa najbrž niti ona niti upravnik nista spomnila, da bi nacelo že kak drug časopis, tako da bi tudi ob petkih z njim lahko postregla gostom. Ali ne spadajo h kulturni postrežbi v gostinskih lokalih tudi časopisi, ki jih številni gostje radi prebirajo, ko se na poti po opravkih odpocijo za četrti urice v kakem lokalu, ali ko čakajo na vlak?

V katerem kraju, v kateri gostilni se je to zgodilo? To bi lahko povedal! Vendar — čemu bi to še posebej omenjal in očrnil eno samo gostinsko podjetje? Saj bi mu skoraj storil krivico, ko pa kar večina izmed gostinskih podjetij še vedno dopušča tako, na pogled morda nepomembno, dejansko pa kar precejšnjo pomankljivost v postrežbi.

Seminari za personalno službo v Ljubljani

Zavod za proučevanje organizacije dela in varnosti pri delu, ki je istočasno tudi republiški center za izobraževanje kadrov, je od 5. do 11. t. m. priredil v Ljubljani informativni seminar personalne službe. Poseta ga tudi pet uslužbencev iz gorenjskih podjetij. Udeleženci bodo na tem seminarju izpopolnili strokovno znanje, ki je potrebno za opravljanje personalne službe.

PLANINSKI DOM NA MENINI

V domu, ki bo kmalu dograjen, bo prostora za več kot 100 ljudi. Najblžji dohod je z Gornjega grada

Nečloveški odnos do učiteljice

Učiteljica v Križah mora zaradi nerazumevanja zmrzovati v nezakurjeni sobi

Stanovanjske težave so skoraj po vsej enaki in povsod je težko dobiti poslopja, kjer se pripravlja stanovanje tudi za učiteljstvo. Letos bili v Križah pri Tržiču naštejani dve učiteljice začetnice. Solskemu upravitelju je uspelo najti začasno stanovanje pri dveh družinah — z zagonovilom občnine, da je ta rešitev le začasna, ker občina pripravlja z adaptacijo nekega poslopja v Pristavi stalno stanovanje za učiteljstvo. Iz raznih vzrokov pa so se adaptacijska dela začeli.

Medtem ko je ena izmed učiteljic pri družini, kjer stanuje, vso oskrbo, čeprav so se domači morali utesniti, je naletela druga, ki stanuje v Pristavi pri Frančišku Močnikovi, na precej drugačne prilike.

Frančiška Močniková je pred časom dala spremeni stanovanje v prvem nadstropju tako, da je iz kuhinje podrla zidan štedilnik in spremeniла kuhinjo v sobo brez možnosti ogrevanja. V to sobo je na prošnjo solskega upravitelja sprejela novodošo učiteljico. Kot že rečeno, dogovor je bil res samo za dva meseca, čeprav Močniková te sobice sama zase nujno ne potrebuje. Močniková ima zase, za 16 let starega sina in 11 let starega hčerkko kuhinjo, spalnico in dnevno

sobo. Ker so se dela pri adaptaciji poslopja, kjer se pripravlja stanovanje za učiteljstvo zavlekla, trenutno učiteljica ne more iz stanovanja. Medtem pa je prišla zima in mrz. Sobica, v kateri učiteljica stanuje, nima peči. Našli smo želesno pečico-gašperfek, da bi ga postavili v sobo. Temu pa se je Močniková upravila. Vzrok je seveda dovolj prozoren. Kljub jasnomu zagotovilu s strani stanovanjske komisije in osebnem zagotovilu predsednika občine, da bo dobila učiteljici drugo stanovanje takoj, ko bodo dela končana, lastnica ne dovoli postaviti v sobo pečice — baje ima po nekih predpisih pravico, da brani. Tako mora telesno šibka učiteljica ves dan, razen kadar je v soli, prebiti v nezakurjeni sobi in zmrzovati. Moč-

niková se izgovarja, da je lahko čez dan v njenem stanovanju. To pa je le izgovor. Nihče ne bo šel vasovat k ljudem, kjer čuti, da je odveč in kjer komaj čakajo, da bi izginili. Mislim, da je najmanjša ugodnost, ki jo mora imeti mlad učitelj, mirem in topel prostor, kjer se lahko zbrano pravljiva, za pouk in študira. Jasno je, da brani lastnica postaviti v sobo pečico same zato, ker ne zaupa oblasti, da bo po odhodu učiteljice spet sama razpolagala s sobo. Tak odnos do oblasti je precej čuden in mu je osnova golj egoizem.

Vse skupaj je sicer majhen problem, ki pa vendar ogroža zdravje človeka in ubija ves idealizem mlade učiteljice ob vstopu v službo.

K. J.

62% OTROK V ZGORNJI TUHINJSKI DOLINI PODHRANJENIH

Za izboljšanje zdravstvenih razmer na ozemlju kamniške občine so bile pred dvema mesecema ustanovljene posvetovalnice za žene in otroke v Motniku, Tuhinju, Črni in Komendi. Delujejo vsakih 14 dni. Z novim letom bodo odprli tudi novo zdravstveno ambulanto v Komendi. Na obširnem terenu bi moral delati vsaj pet medicinskih sester, medtem ko sedaj to službo opravljajo le tri.

V Gornjem delu Tuhinjske doline so bili zdravniški pregledi otrok na žolah v Motniku, Spitaliču, Tuhinju in Smartnem. Ugotovili so, da je 62 odstotkov otrok podhranjenih. Mlečne kuhinje, ki delujejo na teh žolah, so brez dvoma nujno potrebne. Predvi-

deno je, da se v solski ambulanti enkrat v letu pregledajo vse šoloobvezni otroci v občini. Ker je teh otrok 3200, bi bili potreben stalni zdravnik, ki bi se posvetil zdravstvenim razmeram solske mladine. Ustanovljena bo tudi športna ambulanta za vse športnike in televadce na ozemlju občine.

Sedanjem avtoparku rešilne postaje v Kamniku je pri koncu moči. Za nabavo novega rešilnega avtomobila je bilo že mnogo prizadevanja in potov, pa ni mogoče dobiti posojila, in vendar je v kamniški občini 10 industrijskih obratov.

Z.

Na temeljih zadružnega doma v Kovorju bodo gradili stanovanja

Temeljno in kletno zidovje zadružnega doma v Kovorju je bilo že zdaj zgrajeno, nato pa je delo zaspalo. Upravni odbor zadružne je na zadnji seji sklenil, da bodo gradili novo stavbo drugod in stavbišče zadružnega doma odstopili ObLO Tržič, KZ Kovor ima sama premalo investijskih sredstev in bo prosila za najetje kredita, da si bo lahko zgradila novo upravno poslopje, v katerem bo tudi zadružna trgovina, mlekarja in mesnicica. V drugem nadstropju bodo uredili dvorano za kulturne prireditve. KZ Kovor upa na pomoč občine, ki pa je za sedaj še ne more dobiti. V Kovorju so predvsem potrebni trgovski lokalni, ker je sedanja zadružna trgovina v neprimernih prostorih. Na temeljih zadružnega doma Kovor bo občinski ljudski odbor gradil stanovanjsko poslopje.

J. V.

Načrti za stanovanjsko hišo v Tržiču so pripravljeni

Občinski ljudski odbor Tržič je že pripravil načrte za stanovanjsko hišo, ki jo bodo gradili ob Cankarjevi cesti in jo še letos skušali spraviti pod streho. Hitro napreduje tudi gradnja trgovske in stanovanjske hiše na Ravnah ter gradnja stanovanj pri Paragajcu in v Sebenjah.

Upravni odbor v Bombažni predilnici in tkalcinci Tržič je na zadnji seji sklenil, da ustvari stanovanjsko začadro. Podjetje bo preskrbelo interesentom pot

V RADOVLJŠKI OBČINI SO SKLICALI ZBORE VOLIVCEV

Volivci so razpravljali o zazidalnih območjih in o ustanovitvi vodne skupnosti za desni savski breg

Volivci v radovljiški občini so razpravljali te dni na svojih zborih o predlogu občinskega odloka o zazidalnih območjih in o poročilu Sveta za socialno skrbstvo. Izvolili so tudi šolske odbore in svete pri kinematografskih podjetjih. Na desnem bregu Save — kjer razen v Kropi — še nimajo vododa, pa so volivci razpravljali tudi o ustanovitvi vodne skupnosti.

Ko prebivalci občine razpravljajo o zazidalnih območjih, ki merijo 76 ha, nekaterim sicer ni prav, da bodo spadala njihova zemljišča v ta območja, drugi spet bi radi imeli svoje parcele ravno na teh območjih. V splošnem vzejo pa ljudje odobravajo predlog odloka, ki bo preprečil, da bi se nadaljevate kvarili prikupno podobo gorenjske vasi.

BELEŽKA

TAK MOJSTER NE BI SMEL IMETI VAJENCEV

Zgodilo se je v prvem razredu kovinarjev na Vajenski šoli za razne stroke v Kranju. Razrednik je s primernimi besedami razdelil učencem obveznika, s katerimi sporota šola mojstru in staršem uspeh učencev. Miren fant v zadnjih klopih zahtiti in skrušen pove, da svojemu neuspehu ni sam kriv, češ da nima nikoli časa za učenje, razen ob nedeljah.

Fant ima samo mater, očeta so mu Nemci ustrelili. Letos se je začel učiti pri kleparskem mojstru Francu Bajžiju v Naklem. Do pred kratkim je začenjal delati vsak dan ob šestih zjutraj, opoldne ima petnajst do dvajset minut časa, da poje skromno mrzlo kosilo, nato pa mora zopet delati do sedemnajst ure, največkrat pa že dñe. Le ob sobotah konča delo ob šestnajstih ur. Tudi ob torkih in sredah, ko mora k pouku in je po Zakonu o vajencih prost dela v delavnici, mora priti po končanem pouku v delavnico in jo pospravljati. Mojster mu za to delo res daje mesečno »celih« petsto dinarjev več, kot mu pripla pa po uredbi. Celotno na prošnjo njegove, matere, mojster ni odstopil od tega, da bi fant manj zaposloval. Zgodilo pa se je tudi, da ga je poslal namesto v šolo, na delo v Kropo.

All se mojster Bajželj ne zveda, da je odgovoren za razvoj mladege slovaka in mar ne ve, da obstaja Zakon o vajencih? Takšno izrabljivanje mladega fanta presega vse meje. Zato je treba takim ljudem kot je mojster Franc Bajželj onemogočiti, da bi še v naprej izrabljali vajence.

D. O.

Tržiške skrbi in problemi

ZA SEDAJ SE NE BODO UVEDLI TURISTIČNE TAKSE

Pred dnevi je Svet za plan in finančne občine Tržič razpravljal o družbenem planu, o garancijah raznim gospodarskim organizacijam in o ukinjenju 1% davka na maloprodajni promet z alkoholnimi piščankami v trgovinah. Sklenil je tudi, da v Tržiču za sedaj ne se bodo uveli turistične takse; četudi je mesto turistični kraj, vendar nima nobenih prenočišč za turce.

J. V.

KOT DOLGOROCNO POSOJOLO GOSTIŠČEM IN KOMUNALNIM PODIJETJEM BODO UPORABILI NEIZKORIŠČENA AMORTIZACIJSKA SREDSTVA

Svet za gospodarstvo pri ObLO Tržič je pred dnevi razpravljal o tem, da bi se neizkorisčena amortizacija gospodarskih, komunalnih in obrtnih podjetij v bodoče dajala kot dolgoročno posojilo gostiščem in komunalnim podjetjem. Prizadeta podjetja so razen nekaj izjem izjavila, da bodo doslej neizkorisčeno amortizacijo sama porabila. Svet je sklenil, da jih bo poklical na razgovor, da bodo utemeljili, v kakšne namene nameravajo uporabiti ta sredstva. Brez dvoma bo več tovrstnih podjetij, pri katerih bo amortizacija neizkorisčena in bodo

zato gostišča in komunalna podjetja lahko prejela nujno potrebno posojilo.

KZ KOVOR HOČE ZIDATI NOVO POSLOPJE, CEPRAV SO TEMELJI ZADRUŽNEGA DOMA ŽE ZGRAJENI

Z pred kratkim smo omenili, da bo Kmetijska zadruga Kovor graditi novo poslopje, četudi ima že zgrajene temelje za zadružni dom. Svet za gospodarstvo je sklenil razčistiti to vprašanje, ker smatra, da ni najbolj umestno začeti gradnjo znova. Z začetniki KZ Kovor bo svet še razpravljal o tej zadevi.

NOV GOSTINSKI LOKAL PRI AVTOBUSNI POSTAJI

Nadzorni seji je Svet za gospodarstvo razpravljal tudi o ustanovitvi nove gostilne »Pri Slugi«. Ta lokal je nujno potreben, saj je avtobusno postajališče na odprtih cesti, nima ne stranšča in ne strehe za čakajoče potnike, daleč okoli pa tudi ni nobene gostilne.

KAVARNA »ZELENICA« BO ODPRTA LE ZVEČER

Kavarne Zelenica v Tržiču ima čez dan zelo malo prometa in dohodki ne krije stroškov. Svet je ustregel prisnje, da bo odsljek odprt le zvečer od 17. ure dalje, ob sobotah in nedeljah pa od jutra do polnoči.

KAJ JE BOLJ SMOTRNO:

Naj za prevoz delavcev skrbijo tovarne ali avtobusna podjetja?

Mnoga tovarne vozijo delavce na delo in z dela z lastnimi prevozni sredstvi. Prav pa je, da ta prevoz čim bolj smotorno uredimo. Stroški zaposlenih se je v povojnih letih zelo povečal. toda vsi novi delavci in uslužbenici ne morejo dobiti stanovanj v industrijskih krajih, kjer delajo, mnogi pa se tudi ne bi preselili, ker imajo v vasi kupo zemlje. Zato je smotrn prevoz teh delavcev in uslužbenec važna stvar, ker pomaga blažiti stanovanjske skrbi tovarnam pa kljub temu zagotavlja delovne moći.

Toda all je najbolj smotorno, da se tovarne same ukvarjajo s temi prevozi, ki jih obremenjujejo kot nekakšna njihova stranska dejavnost? Ne bi bilo odveč, če bi organi delavskega samoupravljanja v podjetjih in občinskih ljudskih odborih ob prilik pripravili, ali ne bi bilo bolje prepustiti ta prevoz podjetjem za lokalni promet. V nekaterih občinah tako podjetja že obstajajo, drugod pa bi jih morda kazalo ustanoviti. Tovarne naj bi jim prodale ali odstopile svoje avtobuse oziroma prispevale sredstva za nakup avtobusov. Na ta način bi tovarne razbremeničile tudi del svojega kadra, ki je zdaj s tem delom zapošlen. Razen tega bi bilo moč avtobuse potem bolje izkorisčiti tudi v času, STTS.

ko ne prevažajo delavcev in uslužencev v podjetja oziroma domov. Uvedli bi lahko nekatere nove lokalne avtobusne proge (če te bi obratovale na primer med 7. in 14. uro ipd.), ki si jih prebivalstvo želi. V turističnih

STROKOVNJAK UNESCA V KRAJU

V teh dneh (od 19. do 29. novembra) se bo mudil v Kranju angleški strokovnjak Ing. Samuel Kershaw, eksperiment za vprašanje, nizjega, srednjega in višjega tekstilnega šolstva. Pošilja ga nam UNESCO, da bi seznanil takojšnje strokovnjake s smotri, ki jih skuša ta organizacija OZN doseči. Nalogu UNESCA je med drugim namreč tudi ta, da pomaga opremljati tehničnim šolam laboratorije in sponzorovati pri organizaciji vzgoje kadrov za industrijo.

V Kranju bo Ing. Kershaw gost Srednje tehnične tekstilne šole, ki bo v dnev eksperimenta bivanja pripravila več razgovorov z ožjim krogom strokovnjakov in širši seminar za tekstilne strokovnjake iz naše in sosednjih republik. V šoli pa bo eksperiment UNESCA imel tudi lokalni promet v občinah, hkrati pa bi v prvi vrsti zagotovila prevoz svojih delavcev in uslužencev na delo in z dela.

Radi bi uredili planinsko postojanko za mladino

Tržiško Planinsko društvo ima ne dač od Kofe postojanko na planini Siji v višini 1650 m pod 2005 m visokim Kladovom v Košuti. Postojanka nosi ime »Koča pod Kladovom« in je leto in dan zaprta, ker ni opremljena in je odmaknjena.

Koča bi društvo rado uredilo, da bi postala mladinska postojanka, ki bi nudila mladim ljubiteljem gorskega sveta domačnost planinske postojanke v lepem gorskem svetu pod grebenom Kočute.

Zaradi te namere se društvo obrača na Ljudsko mladino, Socialistično zvezo delovnega ljudstva, gospodarska podjetja in Društvo prijateljev mladine za pomoč in sodelovanje. Samo društvo in Planinska zveza Slovenije pa bosta tudi čim več storila, da se ureši ta lepa zamisel.

Bomo prihodnje pomlad že pozdravili mladinsko planinsko postojanko na Siji?

POSLOVALNICA »GORENJSKE OBLAČILNICE« BO IMELA SAMO TRGOVINO, NE PA TUDI DELAVNICE

Najdaljša je bila razprava o ustanovitvi oblačilnice v Tržiču. Vsi članji Svetova soglašajo, da je Oblačilnica zazena in potrebna, toda imela bo negativne posledice za tržiška trgovska podjetja, ki bodo prodala manj manufakturnega blaga. V zvezi s tem nastaja tudi vprašanje nadaljnega obstoja Modnega kraja Tržič, ki je v zadnjih mesecih pokazalo, da je zmožno za samostojno življeno. V Oblačilnico se želi vključiti podjetje »Krojačnica Križe«, ki se bori s precejšnjimi težavami. Lokal za novo oblačilnico je že pripravljen v Mestnem domu in ObLO se že pogaja z Gorenjsko oblačilnico v Kranju, da bi ustanovil podružnico v Tržiču. Po silno živahnji razpravi je Svet z glasovanjem skromne večine sklenil, da se v Tržiču dovoli odpreti poslovni Gorenjski oblačilnici, toda smela bo prodajati le izgotovljeno konfekcijo, medtem ko ji delavnice v Tržiču ne bodo dovolili. Člani sveta so predlagali, naj bi Modno kraja Tržič v prihodnje izdelovalo tudi ženske oblačke in žensko in moško perilo ter odpri v ta namen primeren lokal na trgu. Modno kraja Tržič lahko odpre tudi posebno popravljalnico. Za Krojačno Križe pa je najbolje, če se vključi v Gorenjsko oblačilnico, ker to želi, ali pa naj ostane samostojno. V tem primeru bo za podjetje seveda neizogibno, da odpusti vso odvisno delovno silo.

STRUGE TRŽIŠKIH REK POD NADZORSTVOM

Struge tržiških rek bodo odslej dajalo nadzorovali rečni kontrolorji. Paziči bodo, da ljudje ne bodo iz njih odvzemali kamenja, gramoz in peska ter sekali grmičje in dreve na obrežju ter s tem povzročili rušenje obrežja. Za odvzem omenjenega materiala iz rek in za sekanje bo treba v bodoče vložiti prošnjo in plačati odškodnino.

V Tržiču bodo tudi nabavili novo mostno tehnico za 25 ton, ker je stare občinske mostne tehnice že do služila, ima pa zmogljivost le 4 tone.

J. V.

GOSPODARSKI RAZGLED

Poudarek na standardu

Dne 26. t. m. bo Zvezna ljudska skupščina razpravljala o osnovnih američih, ki naj jih v gospodarstvu uveljavlja družbeni plan za prihodnje leto. Po tej razpravi bo Zvezni izvršni svet sestavil dokončen predlog plana in ga predložil Zvezni ljudski skupščini. Decembra pa bo Skupščina razpravljala o perspektivnem planu gospodarskega razvoja. Obvezno zasedanje bosta posvetili posebno pozornost nadaljnji stabilizaciji gospodarstva in standardu.

Politika stabilizacije je že letos dala ugodne rezultate, spričo katerih lahko računamo v prihodnjem letu s primernejšim razvojem gospodarske dejavnosti na tej osnovi pa tudi k izboljšanju standarda, zlasti mestnega prebivalstva. Predvideno je, da bi se po večaku plača kvalificiranega v visokokvalificiranega osebja za 10%, nekvalificiranega osebja pa za 5%. Večja udeležba kolektivov pri dobičku podjetij naj bi omogočila še nadaljnje zvišanje plač za okrog 2%. O tem predlogu kakor tudi o razporeditvi teh povprečno povečanih plač glede na kategorije delavcev in uslužencev ter razpored v plačah bo izrekla dokončno mnenje skupščinska razprava.

Toda če bi povisile samo plače, ne da bi vzporedno urejali probleme, ki vplivajo na cene, seveda to ne bi imelo resnega. Zato bodo poslanci v Zvezni skupščini razpravljali o smernicah za nadaljnjo krepitev gospodarstva.

Medtem ko se je obseg industrijske proizvodnje leta 1952 povečal za 60%, se obseg kmetijske proizvodnje v tem času ni pomembnejše spremeni. Ker pa brez povečane kmetijske proizvodnje ni mogoč dosegeti trajnejše stabilizacije gospodarstva, so ukrepljene razmeroma količino živila. Hudo težave povzroči tudi promet, ki se že več let ne razvija včrtje z industrijsko proizvodnjo in trgovino ter bo zato treba pospešeno povečevati prometne zmogljivosti. Cedalje bolj žigoči sili v ospredje tudi potreba po pospešenem izpopolnjevanju obrti, trgovine in urejanju stanovanjske in druge komunalne problematike v industrijskih krajih, kar je prav tako v neposredni skrbi s standardom. Pri tem kaže opozoriti tudi na potrebo po naglejši gradnji šol, zlasti osnovnih.

Posebno vprašanje oziroma poglavita stvar pa je povečanje proizvodnosti dela. Prav to, da proizvodnost narašča tako kot smo predvidevali, je — hkrati s počasnim razvojem kmetijstva — najbolj vplivalo na to, da rezultati doseganja stabilizacije gospodarstva niso bili tako povoljni kot bi bili sicer lahko bili. V podjetjih kraljevo je mnogo neuporabljene rezerve, ki jih kažejo resnejše odkrivati, s kaj bo to nam vsem v prid.

šport in telesna vzgoja

Občni zbor ŠD Kranj

Krivična odločitev Šahovske zveze Slovenije

V ponedeljek je bil v Kranju redni letni občni zbor Šahovskega društva Kranj. Ceprav je vodstvo društva povabilo na zbor mnogo predstavnikov raznih društvenih organizacij mesta Kranja, se ni nihče povabilo odzval. To vsekakor ni pravilen odnos do kranjskega šahovskega društva, ki kljub pomanjkanju finančnih sredstev in brez klubskih prostorov dosegla zvidljive rezultate.

Prav gotovo bi kranjski šahisti še bolj potrdili svojo vrednost, da niso izpadli iz nadaljnega tekmovanja za prvenstvo Slovenije v dvojboju z Novim mestom. Zaradi krivične odločitve Šahovske zveze Slovenije so se sicer Kranjčani pritožili, vendar ni upanja, da bi Zveza vprašanje ugodno rešila. Kranjčani so na željo Novomeščanov odpovedali na Dolensko, da bi obenem popularizirali šahovsko igro v tem delu Slovenije. Kakor pa je vidi, da iz raznih izjav sodnika Nikca in ostalih udeležencev dvojboja, je bila verjetno diskvalifikacija Kranjčanov že vnaprej določena.

V otvoritvenem govoru je tovarničev Chvatil nanizal dejstva, ki so kujib uspešnim rezultatom kranjskih šahistov ovirača normalen razvoj društva. Ceprav je klub vzgolj že vrsto tekmovanje, ki danes nastopajo na tekmovanjih zveznega značaja, in se pogosto tekmuju za najvišja mesta (Cuderman, Bavdek) je delo kluba vendarle oviračo pomanjkanje klubskih prostorov. Kranjski šahisti nimajo prostora, kjer bi obmerili svoje moči. Občinski LO je šahistom sedaj obljubil prostore tako, da bo izpraznjeni gostilna ob Cestu na Golnik. Poročilu predsednika in poročilu tajnika je sledila živahnata razprava, ki se je v glavnem skukala okrog diskvalifikacije kranjskih šahistov.

Aco

TUDI UČENCI GOSPODARSKIH SOL NAJ SMUČAJO

Lansko leto je bila izvedena široka akcija, da bi dobro čim več učencev osnovnih šol, osemletke in dijakov gimnazij smuči in bi smučanje zajelo čim več mladine. Ali ne bi kazalo, da bi tudi čim več učencev vajenskih, industrijskih in gospodarskih šol dobro smuči? Tej akciji naj se pridružijo Smučarska zveza, Obrtna zbornica, industrijska in gospodarska podjetja. Učenci gospodarskih šol so prav tako potrebeni zdravega razvoja, se posebno, ker so prikrajšani v počitnicih zaradi predpisane prakse. Na drugi strani pa je med temi učenci precej socialno šibkih, ki si ne morejo sami pripraviti smučarske opreme, ker morajo skrbeti zraven še za svoje živiljenjske potrebe. Na ta način bomo najlaže odvrnili mladino od kvar

K TRETJI PREMIERI V PRESERNOVEM GLEDALISCU - SOFOKLES: „KRALJ EDIP“

Velik uspeh Prešernovega gledališča

Dramatska dela grške antike nas mnogo najnaj navajati na raznoljajna o umetnosti sploh in o človekovih življenjskih potih — njegovi moči in nemoči. V antični grški dramatiki ne občudujemo le klasičnost forme, marveč tudi izredno silo človeškega duha in — pocijije. Na prvi pogled se zdi, da se vse nekam razvija v epično fabulativnost ter v nenehno ponavljajoče le nadnaravnih vplivnih silnic. Vendar moramo kmalu spremeniti našo sodbo: saj vse kar drhti od dramatične napetosti in lirskega podtonov, na katerih sloni ubranost in nežnost izpovedi o trpljenju, radosti in skratak v vseh najrazličnejših nlinah človekovega doživljanja. Vse to najdemo tudi pri »Kralju Edipu« — tej mogični tragediji o človeku. Gre za gigantski boj: človek skuša premagati življenjske ovire, krivljeni usodo in naključje ter z neverjetno močjo spoznati svoje življenje. Spoznavna do slednost pa je obenem tudi silna opora, ki pomaga ob zlomu k očiščenju in notranji suverenosti. Subektivne krivde tu ni, a je zato objektivna tembolj neizpresa in zahteva, da človek spozna, kako ničeva je sreča in kako nemoten je ob njenih zaprekah. Religiozni momenti dela, za stare Grke tako živi, so nam danes bledi in neprispoljivi. Zanima, privlači in prevaže nas človekov boj s tistimi objektivnimi silami, ki ga krhajo in končno povsem premagajo. Sila Edipovega upora je nedopovedljiva, a želja priti do dna, prevlada, pa čeprav za ceno življenjske sreče. To in objektivne okoliščine — pogubijo Edipa.

Umetniško spretno so vikani zavralni momenti (formalne in idejne vrednosti), ki skušajo preusmeriti nevzdržljivi tok dejanja in mu izklopiti drugo (za junaka ugodnejšo) strugo. In kolikšna je čustvena sila Jokaste in njen ohranitveni boj! — Boj žene za moža in s tem za lastno eksistenčnost. Naj vzamemo kakorkoli, eno ostane neizpodbitno; umetniška sugestivnost se nam kaže v svojem višku in visoka pesem o človekovih bolečinih izvena v mogočne akorde humanizma.

Režiser Prešernovega gledališča Miro Mahnič si je »Kralja Edipa« zamislil kot odrsko simfonijo — najširšega razmaha in dimenzij. Kompozicija predstave ni zahtevala od režisera samo duhovite domiselnosti, marveč tudi spretno in z znanjem obloženo roko, ki previdno vodi igrača od stopnje do stopnje in mu daje možnost, da pokaze svoje kvalitete, a mu vendar ne pusti, da bi razbil skrbno zavrtane kompozicijske oblike. Trenutno skepsa — glede na nepretragost odrskega dogajanja — se nam razbije ob zanimivem režiserjevem spletanju uprizoritve, pri čemer s tem ne obdrži in ne poudari le grških kompozicijskih prvin, ampak pripravlja, stopnjuje in organsko zaokroža gledališčno doživljajanje. Nedvomno mu je tudi uspelo obdržati na višku kolektivno igro, ki ne razkrira, ampak doprinaže ter se preliva v igro glavnih osebnosti. Ce je bil prolog v tem smislu že šibak, pa je bil ostali del uprizoritve zato krepkejši. Režiserju damo povsem prav, da je posegel v zgradbo zborovskega teksta in razbil njenovo monologičnost in ga prilagodil kompozicijskim principom. S tem je dal zboru gibčnost, življenjskost in mu omogočil prepršljivo rezoniranje — občutljivo izražanje trepetanja ljudi za Edipovo usodo — to na eni strani in na drugi izpovedovati vero in mišljene množič. Morda bi se na prvi pogled zdela manj posrečena rešitev slana zaključku, vendar moramo priznati, da je s tem režiser zopet razbil

PRIZOR IZ SOFOKLEJEVE TRAGEDIJE »KRALJ EDIP«.
Edip (Jože Pristov) se poslavljajo od svojih otrok

drugo pot — prisvojiti elemente antične grške teatralike in jih obogatiti s svojimi domislicami. Vzvileni patos, obrednost koralne glasbe, zborovsko ritmično premikanje — vse to najda uprizoriti obeležje antičnega gledališčega duha in obenem vse skušaj poživlja. Prav gotovo je sem in

atralko žal celo zanemaril učinek besednega izraza. Ce si to odmislimo, moramo vendar poudariti, da je bila tragičnost ozračja — z iskrenostjo občutja in dovolj močnim osebnim igralskim hotenjem — urešenčena. Scena je bila simpatična zaradi nevstljivosti in ker je bila nevpadljivo podre-

jena igri (v ozadju z drobno tehnično napako) in ni s svojo likovnostjo trgala gledališčeve pozornosti od dogajanja.

O kreatorju vloge kralja Edipa — Jožu Pristovu lahko pišemo zgolj navdušuječe. Do izraza so prišle vse najboljše njegove sposobnosti. Ne le, da je z vso sigurnostjo obvladoval značaj svojega junaka, marveč je znal dati junaku mnogo več, nameč — žig samonikle, eruptivne osebnosti. Naraščanje oblikovalnih zmožnosti je naraščalo s stalnim razvojem tragedije in izzvenalo v silovit finale. Ne izzareva pa iz njegovega Edipa samo izredna sugestivna spontanost igre ob patetično — tragičnih prizorih, ampak vpliva prepršljivo tudi ob rahilih drhtenjih Edipove duševnosti. Kvalitete Edipa J. Pristova so neizpodbitne in so vodile k še bolj skrbnemu oblikovanju igralcev individualnosti. Sibkejsa sicer, a vendar presejetljivo močna, se je pokazala M. Janžekovičeva kot Jokasta. Janžekovičeva nosi v sebi mnoge igralske sposobnosti, tako da si od nje lahko še marsikaj obetamo, a le ob skrbnem klesanju in samoobvladanju. Na splošno o igralcih lahko trdimo, da so pokazali mnogo igralske kulture in da je bila tudi dikeja skrbnejša kot sicer. Vidnejše vloge so bile razdeljene: Kreon — L. Cigoj, Telrejas — M. Cegnar, duhovnik — Jože Kovačič, sel — F. Trefalt, pastir — J. Zupan, služabnice — N. Bavdževa, A. Cigojeva in N. Sirnikova. Starci pa so bili vsi ostali vidnejši igralci — gostje.

Ob srečanju z antiko začenja Prešernovo gledališče nedvomno novo obdobje v svoji zgodovini. Dvomljivci se bodo ob teh besedah verjetno cilnijo nasmehnili, a vendar dejstva zagovorno pričajo v prid naši trditvi. Kdor bo še vnaprej pisal oziroma kardarko bo kdo pisal o PG, ne bo morek preko te uprizoritve, ki ob svojem novem naponu sil zahteva zvišanjem kvalitete tudi nove in višje kriterije.

G. KOCIJAN

„Solidarnost“ je obračunala

Pogloblji moramo socialistično prosveto na podeželju — Delo sekcijskih skupin smotrom

V Kamniku je bil pred kratkim občni zbor delavskega kulturno — prosvetnega društva »Solidarnost« ob veliki udeležbi članov. V uvodu je predsednica društva, tovarišica Marica Brejc podala poročilo o delu v preteklem letu. Med drugim je dejala:

»Solidarnost« mora biti kot žarišče napredne socialistične prosvete prežeta z revolucionarnim delom in zanosa, polna novih pobud in prijemanj. Sekcije niso same sebi namen, temveč mora vse njihovo delo služiti skupnim ciljem.

Poročila o delovanju sekcijs je podala tajnica tov. Mihaila Burger. Izobraževalna sekacija je raztegnila svoje delo na širše področje kot ga je imela doslej. Preko Sveta Svobod je skušala skrbeti tudi za vse podeželje kamniške občine. Pripravila je 17 predavanj z najrazličnejšimi področji, obisk pa je bil na podeželju večji kot v mestu. Priredila je jezikovne tečaje, ki jih je obiskovalo 80 ljudi. Po podjetjih je pripravila posebne seminarje, na katerih naj bi se delovni ljudje seznanili z osnovnimi političnimi ekonomije, našega državnega gospodarstva in še posebej z delavskim samopravljanjem. Knjižnica ima 3014 knjig, med čitalnji pa je več kot polovica dijakov. Izposojenih je bilo 1758 knjig.

Dramska sekacija je naštudirala Pritchleyjevo dramo »Inšpektor na obisku« in jo trikrat z velikim uspehom

uprizorila v Kamniku, trikrat pa je z njo gostovala v drugih krajih. Za zaključek sezone je dvakrat uprizorila Ingejevo komedijo »Piknik«. Pomankanje režiserjev je vzrok, da dramatska sekacija ni v celoti izpolnila program. Pa tudi pomankanjanje igralskega kadra je bilo občutno. Z gostovanji drugih odrov je bila vrzel izpolnjena. Zdaj pripravlja sekacija Cankarjeve »Hlapce«, ki jih bo uprizorila 29. novembra. Mladi oder Solidarnosti je v preteklem letu vključil v svoje delo 30 mladincev, ki so izvedli mnogo samostojnih prireditiev ali pa s svojim sodelovanjem bogatili programe drugih prireditiev. Dalje so uprizorili tudi mladinsko igro Pavla Golje »Jurček« in Linhartovo »Zupanovo Micko«.

Pevska sekacija pod vodstvom pevodka Viktorja Miheliča je še vedno steber društva, saj je izpopolnjevala program pri vseh prireditvah in proslavah, poleg tega pa je priredila 7 koncertov izven mesta od Poljanske doline do Ljubnega na Stajerskem. Godbena sekacija je imela svoj prvi nastop 24. junija v veliki dvorani doma. Slišali smo jo še na dveh nasto-

pih. Godba še ni popolna in za igrajne v koraku še ni sposobna.

Sahovska sekacija je vodilna v kamniški občini. Poleg prireditev v domačem okviru je pomagala tovarniškim kolektivom pri organizirjanju prireditiv. Na Šahovskem festivalu v Pörtozu je v svoji skupini dosegla prvo mesto, na moštvenem prvenstvu SRS na 8 deskah pa četrti mesto, kar je dosejšaj največji uspeh kamniških šahistov.

Po poročilih, v katerih je bil nakanan tudi program dela v prihodnji sezoni, se je vnela živahnata razprava. Tako je bil z velikim odobravjanjem sprejet predlog, da se v pevski sekcijsi ustanovi mešani zbor. Tri predavanja, ki jih je pred kratkim organizirala izobraževalna sekacija, so pritegnila toliko poslušalcev, da je bila velika dvorana popolnoma zasedena. Zato bo treba s takimi predavanji nadaljevati. Na zboru so ugotovili, da v društvu aktivno sodelujejo samo 10 prosvetnih delavcev. Predlagali so tudi, da bi društvo pokrenilo akcijo za ustanovitev potujočega kina za podeželje.

Z.

Z RAZSTAVE V PRESERNOVEM MUZEJU

Edgar Degas: Baletna vaja na odru (1878)

DEGAS (1834—1917) — FRANCOSKI SLIKAR IN GRAFIK. STUDIRAL JE PRI STARIH ITALIJANSKIH MOJSTRIH 15. STOLETJA. MOTIVE ZA SVOJE PODOBE IN PORTRETE JE SPRVA ZAJEMAL IZ HISTORIČNIH VIROV, KASNEJE V 70 LETIH PREJSNJECA STOLETJA PA SE JE POSENIL ZLASTI MOTIVOM, KI JIH NUDIJO GLEDALIŠČA, DIRKALIŠČA IPD., SKRATKA OBJEKTOM, KI NUDIJO IMPRESIONISTU NEZRUPNO ZAKLADNICO VIROV. NJEGOVA STEVILNA DELA SO ZNACILNA ZA FRANCOSKI IMPRESIONIZEM

Oblečica smrti Simona Gregorčiča

24. novembra bo minilo 50 let, kar je v Gorici umrl, za Prešernom gotovo najbolj prijubljeni slovenski pesnik Simon Gregorčič. Bil je pevec goriškega ljudstva; v svoji blagoglasni govorici je spesil nešteto pesmi, ki so povečini vso uglašene. Mnoge med njimi so že ponaredile.

Zaradi ljudskega duha svojih pesmi, katerim ni iskal umetnih pesniških oblik, je nosil že življenja časten vzdevek »Goriški slavček«.

Simon Gregorčič je bil rojen 15. oktobra 1874 na Vrs-

nem pod Krnom blizu Kobarida. Že v mladih letih se je v njem začel oglašati pesnik. Ostal je pevskemu poklicu zvest do zadnjih dni pred smrtjo.

Cetudi je bil Simon Gregorčič pretežno čustven lirik, je vendar spesil tudi vrsto učinkovitih epskih pesmi, kot nalač ustvarjenih za deklamacije. Spomnimo se le na »Hajdukovo oporočko«, »V peplenčni noči«, »Rabeljsko jezero«, »Soči« itd. — Med ponarodelimi so najbolj znane »Njega«, »Izboljjeni cvet«, »Veseli pastir«.

Gregorčičev prvo pesmi so sprožile pravo literarno in politično polemiko. Katoliški ideolog dr. Anton Mahnič je s svojimi napadi zlahka stril mehko srce Goriškega slavčka, očitajoč nekatrim njegovim pesmim krioverstvo in pohujščnost. Žal, Gregorčič se ni znal tako boriti s svojimi nasprotniki kot petdeset let pred njim Prešeren. Njegova pesniška moč je pričela pojmati.

Ob njegovem pogrebu, ko je pesnikovo truplo potovalo iz Gorice nazaj v planinski raj, v rojstno vasico pod Krnom, je slovensko ljudstvo še enkrat izpricalo ljubezen do pesnika, ki je pel iz njegovega srca. — Do izbruhu prve svetovne vojne je bilo romanje na Gregorčičev grob narodna dolžnost slehernega zavedenega Slovence. Zdaj, ko je svoboda spet obsegala Krn in njegove vasice, Gregorčičev grob ni več zapuščen.

V času NOB so se tudi našli borci spomnili Goriškega slavčka. Ena izmed slovenskih partizanskih brigad si je nadela njegovo ime. Borila se je za iste ideale kot nekoč pesnik Simon Gregorčič: za čast in svobodo naroda, za pravico in resnico, za bratstvo in ljubezen med ljudmi.

FILMI, KI JIH GLEDAMO

„Stalag 17“

Angleški film iz ujetniških taborišč med vojno — iz taborišč angleških oficirjev; to je važno, kajti z ujetimi angleškimi oficirji so Nemci ravnali bistveno drugače, kot na primer z interniranci v koncentracijskih taboriščih.

Film lahko štejemo med uspele, dobrе filme.

Se zanimala primerjava: pred leti, prav takrat, ko so Angleži izdelali »Stalag 17«, so na edingburškem festivalu vrteli jugoslovanski film »Redči cvet«, ki obravnava isto tematiko: taborišča vojnih ujetnikov. Angleški tisk je bil tedaj enoten v sodbi, da je naš »Redči cvet« bolj od angleškega »Stalag 17«...

mm

Ali ste že naročeni na knjižne zbirke „Prešernove družbe“?

Jeseničani in koncertna gostovanja

Društvo glasbenih umetnikov in koncertna direkcija Slovenije sta sklenila prirediti v letošnji sezoni prebivalstvu delavskih Jesenic nekaj koncertnih gostovanj. Prvo tako gostovanje pod naslovom »Večer opernih arije«, je bilo nedavno v Mestnem gledališču. O prvem gostovanju koncertne direkcije Slovenije na Jesenicah je bilo prebivalstvo Jesenic primerno obveščeno, zlasti še ustanove in organizacije ter ljubitelji glasbe. Članji Jubljanske opere, sopranistka Poljanarjeva, tenorist Lipušček, basist Lupšček in pianist dr. Svara, so izvajali program zares kvalitetno; vsekakor bo ostal maloštevilnim poslušalcem še dolgo v spominu. Opravičeno so se vpraševali, če je za takšne nastope na Jesenicah res tako malo zanimanja. Nekaj nad sto ljudi nikdar ne more predstavljati jesenicev koncertne publike, zlasti če namenava uvesti redna mesečna gostovanja. Pogosto je slišati tannanje, da na Jesenicah ni kvalitetnih prireditev, zato se človek vpraša, zakaj ti-

sti, ki še posebno tamajo, gostovanje koncertne direkcije ne obiskujejo. Predvsem v Zelezarni je zaposlenih nekaj desetih inženirjev in nekaj stot izobražencev, ki se čutijo prikrajšane za kvalitetne koncerte in druge prireditve. Teh je bilo na tokratnem »Večeru opernih arije« kaj malo. Resnica je, da so Jesenice »dolga vase in imajo nekateri do gledališča dvoarane tudi do pol ure hoda in da je ob slabem vremenu kaj neprjetno iti zdoma. Ce pa bi ti bili v resnici željni umetniške hrane, jih ta pot tudi v najslabšem vremenu ne bi smela zadržati.

Začetek je tu. Kljub tokratnemu, naravnost poraznemu obisku, koncertna direkcija Slovenije ne bo opustila predvidenih gostovanj na Jesenicah. Prav bi bilo, da bi ta gostovanja, do kler ne bodo vzbudila ustreznega zanimanja, podprle ustanove s finančnimi dotacijami. Upamo, da bo poročilo o prihodnjem koncertu, ko bo gostoval na Jesenicah Slovenski orkester, povoljnjejše.

U.

DRUŽINSKI POMEMENKI

V KNJIZNICI

Dvoje praktičnih oblek za šolarke od 10. do 16. leta starosti

PRAKТИЧNI NASVETI

Kadar pečemo pecivo s sadjem, se rado pripeti, da sadni sok pronica skozi testo na pekač. To preprečimo, če na testo najprej natresemo belih kruhovih drobtin.

Jedi iz fižola se ne bodo tako hitro prisomile, če namežemo konec s koščkom slanine, preden dame jed kuhati.

Kadar hočete napraviti sneg iz beljaka, ki je že nekaj časa stal, kanite vanj nekaj kapljic limone.

Osivel črn dežnik lahko nekoliko obnovite, če ga krtačite z močno kavo ali čajem. Dežnik odprite in ga zdrgnite po celi površini s krtačko za roke. Ce je raztrgan, ga zlepite znotraj s črnim obližem. S šivanjem bi ga le še bolj raztrgale, zlasti če je dežnik star. Moker dežnik je vedno treba sušiti napol odprt in z ročajem navzdol, da se voda odteka.

Ce se krilo ali hlače svetijo, poskušajte to mesto zdrgniti s surovim, pravkar narezanim kmompirjem. Nato ga prelikajte preko vlažne krpe in zatem krepko skrtačite.

Jabolka branimo za zimo v temnem prostoru ali kleti, ki mora biti zračna in suha. Police, kamor jih namežimo, morajo biti čiste ter jih pregrnemo s papirjem ali suho slamo. Ce je klet mrzla, jabolka tudi pokrijemo s slamo.

Pločevinaste posode, ki jih namežimo uporabljamo za pečenje, lepo še vrčo očistimo s papirjem in soljo, nato pa jih zdrgnemo z oljem.

Iz starega klobuka, ki ga ne rabimo več, lahko napravimo vložke za čevlje. Prerežemo ga na dva enaka dela in namocimo za 24 ur v vodi. Potem klobucino raztegnemo na ravni ploskvi, pribijemo na desko in tako pustimo, da se osuši. Nato izrežemo ustrezen velikost vložkov za čevlje in copate. Ko se takci vložki zamažejo, jih lepo operemo s salmijskem ter posušimo. Predvsem so takci vložki primerni za zimo, ker so topli.

Zivila se tudi v vlažni kleti ne pokvarimo, če jih postavimo v omarico, v kateri imamo tudi zaboček živega apna.

Družbena pomoč družini

V ZALOŽBI KNJIŽNICE ZVEZE PRIJATELJEV MLADINE SLOVENIJE JE PRED NEDAVNIM IZŠLA BROŠURA VIDE TOMŠIČEVE "DRUŽINA IN SOCIALIZEM", KI JO PRIPOROCAMO VSEM NASIM BRALCEM. IZ TE BROŠURE PRIORČUJEMO KRATEK ODLOMEK.

Zaposlitve matere je zdaj še velika težava, ki jo lahko premagamo samo z velikimi naporji same matere. Izvod pa ni v odpravi zaposlenosti matera. Izvod je v modernizaciji gospodinjstva, v drugačni razdelitvi dela znotraj gospodinjstva, pri vseh domačih poslih, pa tudi pri vzgoji otrok, zlasti pa je izvod v razvijenju drugih družbenih ustanov, ki bodo pravzaprav dopolnil družino. Družine, ki ne sponi več samo na delu žene, ki ne sponi več na privatni lastnosti, to je družina dveh zaposlenih ljudi, in ta družina ne more sama opravljati vseh poslov, ki jih je pred kapitalizmom, pa tudi še v kapitalizmu opravljala družina, a to so vse posli v gospodinjstvu in posli v zvezi z vzgojo otrok. Zato gledamo v socializmu na družino ne kot na enoto, ki naj vse to sama opravlja, družba pa naj samo pripozna ženi enakopravnost, ji da enako plača za njen delo, marveč gledamo nanjo tako, da je treba vzpostaviti vrsto ustanov okrog družine, ki bodo omogočile vodenje gospodinjstva in vzgojo otrok, začenši od porodnišnice, zdravstvenih postaj, šolskih kuhinj, otroških vrtcev, jasli, menz ter raznih drugih vzgojnih in zdravstvenih ustanov. Razvoj industrije, zlasti živilske, razvoj trgovinskega omrežja, drugačni odnos pri planiranju stanovanjske izgradnje, urbanistični načrti, ki bodo upoštevali potrebe otrok itd., vse to bo omogočilo takšno življenje družine, kakršno naj bo po našem mnenju v naši dobi. Družina ne bo več ves dan zbrana

kakor je bila nekoč, razen tega pa jo v prihodnosti skrajšan tudi delovni čas. To pomeni, da bodo morali biti otroci med delom staršev preskrbljeni, gospodinjski posli pa skrbeni. Za vse to je treba vzpostaviti vrsto družbenih ustanov.

Meščanska kapitalistična družba je že načela vprašanje otroških ustanov, toda kot dobrodelnih ustanov za skrb za zapušcene otroke brez staršev ter nekaj ustanov za sprejemanje otrok zaposlenih mater. Cesto postavljamo vprašanje takole: otrok naj bo pre-

skrbljen ali v družini ali v ustanovi, ali družina ali država. Naš odgovor se glasi: družina in družba. Pri nas odstranjujemo to nasprotie, ki je nastalo v kapitalizmu med družinskim življenjem in delom izven hiše tako, da starši ne samo delajo zunaj hiše, marveč postanejo tudi upravljavci življenja zunaj hiše. Starši torej postajo pri nas upravljavci, in sicer ne samo upravljavci tovarn, marveč tud: upravljavci v komuni, v stanovanjski skupnosti, ki naj predvsem vzpostavi vrsto ustanov okrog družine, da ji bo olajšala življenje in da bo skupno nosila bremo in odgovornost za vzgojo otrok. S tem prenehav v praksi antagonizem med družino in družbo, značilni za obdobje razredne družbe.

Z GOVORILNIMI VAJAMI OBZIRNO POMAGAJMO OTROKU

Jecljanje je govorna napaka, ki ovira otrokovo šolanje in onemogoča svoobodno izbiro poklica. Jecljanje je lahko posledica prebolele naležljive bolezni ali prestanega strahu, lahko pa je tudi pododelano. Odpraviti pa se da ta napaka s primernimi govorilnimi vajami. Da otrok kar naprej jeclja, so dostikrat krivi starši sami. Ko je namreč otrok še majhen, se jim zdi jecljanje ljubko in ga celo ponavljajo. Sele, ko se pripravija otrok za šolo, gledajo na stvar resno in tu znova grešijo, če hočejo izboljšati otrokovo govorico z grožnjami in s klofutami. Tak otrok potem zgubi zaupanje vase, postane molčec, ima občutek manj-

vrednosti, strah v njem se stopnjuje, stopnjuje pa se tudi jecljanje. Nemačkotrat postane tak otrok za šolanje nesposoben.

Prva dolžnost staršev pri takem otroku je, da se sami potrudijo lepo in razločno govoriti. Otroka ne smemo stalno opozarjati na govor in izgovorjavo. Zlasti pa ne smemo pri tem kazati nejedvole zaradi jecljanja. Zelo previdno in obzirno moramo pri otroku pregnati strah pred govorjenjem in ga pri vsakem uspehu samo znova vzpodobujati.

Ce starši sami pri tem nimajo uspeha, naj se posvetujejo z zdravnikom za živčne bolezni.

Recepti

Zeleni paprike z zeljem za zimo

Zrelim paprikam zrežemo na vrhu okrogle pokrovčke, iz njihove notranjosti odstranimo semenje, jih dobro operemo, pustimo, da se osuše. Medtem zrežemo na drobno, kot za solato, zelje, ga nasolimo in pustimo nekaj ur. Potem ga z rokami ožmemo in nadenemo z njim pripravljene paprike. Vsako papriko pokrijemo z odrezanim pokrovčkom. Paprike zložimo v steklene kozarce, vmes devljemo šalotko, česen, majhne količine hrena in zrna gorčičnega semena. Pod vratom kozarca položimo navzkriž dve tanki dežčici, da paprike ne splavljajo na vrh, nakar jih zalijemo s prekuhanim in ohlajenim, ne premočnim kisom. Ce vse to pa nalijemo za prst olja.

Posebno okusne so paprike, če jih nadnevamo z rdečim zeljem. Uporabljamo jih kot priloga k mesu in raznim mesnim izdelkom.

Omlete z jabolki

1 rumenjak, ščepet soli, 1 žlica olja, 1 žlica ruma, 1 dl mleka, piva ali sadnega soka, lahko pa tudi belega vina, 125 gramov moke, 1 beljak; 1 do 2 jabolki, malo sladkorja, zmletega cimeta, limonine lupinice.

Rumenjak, sol, žlico olja, po možnosti rum, mleko, sadni sok, pivo ali vino dobro razvrkljamo. Se moko, pa dobimo lepo gladko tekoče testo. Testu primešamo nazadnje še trd sneg iz beljaka in na drobno zribani; jabolki, dodamo še malo cimeta. Iz tega testa spečemo omlete, jih preganemo čez pol in potresemo s sladkorjem.

Jabolčni zavitek iz lahkega testa

50 dkg moke, zavitek pečilnega praska, zavitek vanilijinega sladkorja, 2 celi jajci, ščepet soli, sok in lupinice ene limone, 10 dkg margarine ali surovega masla, 10 dkg sladkorja; 1 kg olupljenih jabolk, 5 dkg sladkorja.

Moko presejemo na desko. V sred naredimo v dolbinico in ubijemo vanje ob jajci, moko okrog potresemo s sladkorjem, nato dodamo še na kočki, ke zdrobljeno maščobo, sol, sesekljame, limonino lupinico in sok. Vse skupaj zdroblimo in zmešamo z lesenim nožem, nazadnje hitro pognetemo z mrzlimi rokami. Testo naj počivajo na hiadu 1 ura. Nato ga razvaljamo za 1/2 centimetra na debelo, potresemo z na kolesca, naribanimi jabolki, pomešani s sladkorjem, in zvijemo. Zvitki pomažemo z rumenjakom, ki ga prihramimo pri testu. Pečemo ga približno 1/4 ure v srednji topli pečici. Pečen zvitek potresemo s sladkorjem. Serviramo toplega ali mrzlega, narezanega na 2 prsta široke rezine.

ZA VASE HČERKICE
Ljubka spalna srajca iz tople flanele za zimske mesece

Sreča čaka za vogalom

Ne vem, zakaj se ljudje težko pehajo za srečo, ko je zadeva pravzaprav čisto preprosta:

sreča čaka za vogalom!

Samo poglej: on in ona se imata rada — seveda, nprvi pogled — in tu mi kaj reči. Ljudje se imajo od nekaj radi in ni človeka, ki bi trdil, da je v tem pogledu treba kaj spremeniti. Nastopi njegova znanka (včasih neznanca) ali njen znanec (včasih neznanec), da si stvar zaplete — pa samo začasno. Na koncu se namreč gotovo dobita. Potem, ko se dobita, je vse v redu in raj na zemlji, kako bi ne bilo, ko pa je vse tako prijazen: smehlja se jasno sinje nebo, smehlja se ſofer, ki ju pelje k porok, smehlja se matičar, ki ju vpisuje v poročno knjigo, smehlja se priče in fotograf, smehlja se povabljenci na gosti — joče edino njena mama, pa še ta sama zaradi tradicije in običaja, tako rekč službeno, in njen jok na moč splošnega zadovoljstva.

Potem gresta na poročno potovanje: krasen avtomobil, sijajni hoteli s pet centimetrov debelimi prepogrami in prijaznimi Mtbobi, kitare pod okni v večernem mraku, motorni čoln na aurzni gladini morja, debela čekovna knjižica — kako lep je svet!

Naj nihče ne vpraša: »Kako se pa pride do vsega tegega?« — kajti stvar je preprosta: sreča čaka za vogalom. Treba jo je samo prijeti za komolec, se nasmejhni in zapeti arilo o ljubezni v visokem C, pa je opravljeno.

Kako lahkovarni smo!

Kako neumni v bedemst upanju!

Kako radi sanjamno neuresničljive sanje!

Pozornejše bralke so gotovo že uganile, za kaj gre: za tako imenovane zabavne filme.

Ti filmi so strup, ki se neopazno zliva v živo stotisočev. Sreča prinašajo samo enemu: tistem, ki vleče njihov dobitek. Dobitka pa je dovolj, kajti ljudje smo lahkovarni in radi sanjamno, čeprav z odprtimi, na široko odprtimi očmi.

Nič pretresljivega niti v ugotovitvi, da so vsi ti in

taki filmi debela, neumna in nevarna laž. To vsi vermo — in kljub temu jih gledamo: tu je srčica tega pojava, ki bi mu lahko rekli družbeno zlo.

Zlagani od začetka do konca, nas vendar filmi o mihonarskih sinovih in lepih manekenkah vedno znova vlečajo v kinematografe. Zakaj? Lepo vas prosim — zakaj?

Ljudje si želimo srečnega, lagodnega življenja brez težav in sivih skrbiv. In ker takega nikjer na svetu niti smo zadovoljni, če ga lahko vsaj vidimo, ko ga že ne moremo živeti, vidimo na platu v kinu.

In tako pripovedke o sreči zastrupljajo mlada dekle in fante, povzročajo pustolovske pobjede od doma, v tujino, čez meje, prepire med mladimi zakonci in še in šo... Tako resnično je bilo vse na platu: imela sta vsak svoj avtomobil, delati jima ni bilo treba, dejanja ni nihče zahtevalo ne od njega. Izbiljala sta se in bila srečna — zakaj pa moram jaz vsako jutro na delo, zakaj nisam avtomobila, motornega čolna in čekovno knjižice? Mogoč jih bom našel, kje druge, avto in motorni čoln in čekovno knjižico? Kdo pa je krv, da vsega tega nimam? Jaz gotovo ne! Kdo torej?

Vplivom takih filmov se lahko upre samo osveščen človek — človek, ki ne igra v loteriji, ne v Jugoslovanski državni loteriji, ne v loteriji življenja, človek, ki življenje pozna in pozna samega sebe.

Ce že hodite v kino, kadar vrtijo take filme — močno zato, ker se nimate kam dati, ker se hočete sprostiti in zabavati pač na kakršenkoli način — potem vsaj vzmetite svojo zdravo pamet s seboj, k! vam bo govorila: jaž, debela jaž!

Sreča namreč ne čaka za vogalom — na nikogar ne čaka, tudi na lepe manekenke in na milijonarske sinove ne!

Gorjo tistem, ki ne ve, da sreča ne čaka za vogalom. Trikrat nesrečnejši bo.

mm

NOVOSTI
KLOBUKI SO V LETOŠNJI JESENΙ DOŽIVELI TEMELJITE SPREMEMBE. UVELJAVILA SE JE NOVA LINIJA IN NEKAJ MODELOV V TEM STILU SI LAHKO OGLEDATE NA SLIKI

SADJE V DOBRO KLET

Preden zdroblimo sadje v klet, jo temeljito popravimo in prebelimo z apnom in žveplom. Apho bo pobralo vso odvisno vlago, žveplo pa bo preprečevalo gnitje. Ko bo sadje zloženo v klet, pa bomo poskrbeli za pravilno temperaturo in pravilno vlažno klet.

Ce je klet preveč vlažna, začne sadno tkivo razkrnjati, če pa je klet presuha, se sadje preveč osuši. Najprimernejša temperatura je 4°C. Prav tako kot toplotna, škoduje sadju mrz.

Zorenje sadja pospešuje tudi svetloba, zato mora biti klet mrčna. V zelo temni kleti pa rade rastejo gob, ki povzročajo bolezen tudi na sadju.

Ne smemo pozabiti, da je za življenje potreben tudi zrak. Zato moramo klet večkrat prezračiti.

Ce bomo pozimi pazile na vse to, imče v kleti ne bo mrčesa, niti ne prepiha, bomo imeli res idealno skladisča za naše sadje in ne bo se treba batiti, da bi nam okrog novega leta sadje propadlo.

DA OBDRZIS JAJCA DOLGO SVEZA

Znano je, da ostanejo jajca sveže, vsebina ne pride v dotik s svezim zrakom. Ce jih nočemo vložiti v apno ali stekleno vodo, kjer jih lahko dolgo držimo uporabne, jih trdno zavijimo v časopisni papir ali pa jih vložimo v drobno zrezano slamo. Se bolje pa se obdrže za krajši čas, ce jih namažemo z oljem, ki ga uporabljamo za solato.

Gorenjski obveščevalec

► Mali oglasi

Strojno klučavnica Pogačnik Avgust, Skofja Loka, Potočnikova 7, obvešča cenjene stranke, da izdeluje po naročilu vse vrste strojev: lesno obdelovalne, ščetarske in vse druge kovinske stroje. Izvršuje tudi generalna popravila vseh vrst strojev. — Cena primerna. — Se vladljivo priporoča.

Obrtni lokal v bivši gostilni pod Jožom v Stražišču oddam v najem. Primerni so tudi za pisarne. Informacije pri Mariji Benedik, Stražišče št. 127.

Remontno podjetje Jezersko ima na prodaj cca 1500 kom. butarje iz raznega lesa. Informacije pri podjetju.

Prodam 880 kosov zidne opeke — votlike. Cena din 10.— Naslov v upravi lista.

Prodam zazidljivi parcele na Miaki pri Kokrici ter nekaj bele žime in počitka. Fok Amalija, Tavčarjeva 31, Kranj.

Prodam hišo. Gledočnik Janez, La- hovče 11, Cerknje.

Prodam vola plemena in 1000 kg krmilnega krompirja. Olševec 22.

Malo rabljen posnemalnik prodam.

Naslov v upravi lista.

V bližini Kranja prodam 500 m² zazidljive parcele z vodo. Naslov v ogl. oddelku.

Najdena je mala dvigalka. Naslov v upravi lista.

Grem po službi pomagat v gospodarstvu za stanovanje. — Naslov v upravi lista.

Gradbenega tehnika za nizke gradnje sprejmo takoj Komunalno podjetje Skofja Loka, Sp. trg št. 12.

Nujno rabim mizerskega vajenca. — Pangerc Viktor, Orehov.

Intelikinalna srednjih let, večino dneva odsočna, išče sobo v Kranju. Plača dobro.

Prodam plemenskega vola, starega 3 leta. Strahinj 65.

Prodam Šivalni stroj »Singer«. — Naslov v upravi lista.

Zamenjam emajlirano peč za drva.

Najdeni predmeti v avtobusih »Avtoprometa« Kranj: 1 kovček, rujav; 2 moška kluboka, siv in rujav; 1 očala v usnjenu etoli; 1 moška palica; 1 zgornja zobna proteza. — Navedeni predmeti se dobijo na avtobusni postaji v Kranju.

Prodam zazidljivi parcele na Miaki pri Kokrici ter nekaj bele žime in počitka. Fok Amalija, Tavčarjeva 31, Kranj.

Prodam vola plemena in 1000 kg krmilnega krompirja. Olševec 22.

Malo rabljen posnemalnik prodam.

Naslov v upravi lista.

Delovni kolektiv Trg. podjetja

ŽITO - MOKA® LJUBLJANA — ČUFARJAVA 2

čestita svojim odjemalcem in dobiteljem ter vsem delovnim ljudem naše domovine k prazniku Dneva republike ter istočasno sporoča svojim odjemalcem na Gorenjskem, da je odprto novo prično skladišče v stavbi podjetja — Čufarjava 2. Poslužite se te ugodnosti! Na zaklogi imamo vse vrste odličnih mlečnih izdelkov, stročnic, riža in krmil.

OBVESTILO

Okrajski zavod za socialne zavarovanje v Kranju (Golniška 7) telefon št. 488 in 489

OPOZARJA

da sprejema stranke vsak dan od 8. do 11. ure, POKOJNINSKI REFERAT IN LIKVIDATURA pa le vsak ponedeljek in petek od 8. do 11. ure, IZVEN TEGLA CASA USLUŽBENCI STRANK NE BODO SPREJEMALI.

Stranke prosimo, da v lastnem interesu in v interesu uspešnega dela na Zavodu upoštevajo to navodilo.

KINO »RADIO« JESENICE
23. novembra, ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA« ob 18 in 20. uri.

24. in 25. novembra, ameriški film »TARZAN BRANI DŽUNGLO«. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16. in 18. in 20. ur. Dopoldan ob 10. ur. matineja mladinskega filma.

KINO »ŽIROVNICA«
24. novembra, ameriški film »GREHENE NOČI«.

25. novembra, ameriški film »UPOR NA LADJI «CAIN«.

od srca prvočijo svojim poklicnim kollegom — sprevodnikom, ki se v prenapomnjenih avtobusih pehajo za drobirjem, da se je vendarle nekdo spopaknil obnje. Da se ne bo nihče smejal, bom pa do konca povedal. — On dan/zvečer, nedelja je bila, sem hotel z vlakom iz Skofje Loke v Kranj. Postavl sem se v vrsto pred železniško blagajno in... Tristo vragov, pa me je zaskrbelo v dno srca, ko sem slišal robantiti blagajniku za okenecem: »Pripravite drobiž... nimam drobiž... koror nima drobiž, ne dobi vozovnice itd.« Spomnil sem se, da imam samo debel denar, se pravi, 100 dinarjev. Kaj bo pa zdaj? Moj strah ni bil opravilen. Vozovnica sem dobila, le nekaj dinarjev dražja je bila. Blagajnik mi je potisnil pod nos vozovnico za 50 dinarjev, čeprav velja vozniški 46 ali 47 dinarjev. Nimam drobiž! Zenska za meno je plačala za polovično vozniško namesto 23 25 dinarjev. Nimam drobiž! — Menim, da je dolžnost blagajnika, da si priskrbi drobiž, zlasti če pomislimo, da niso potniki zaradi železnice, temveč je železnica zaradi potnikov. Tako budi! Radoveden sem, v kakšne namene grede dinarčki, ki se nabirajo pod gesmom: »Nimam drobiž!«

• Vse kaže, da je veletrgovina z železnino »Merkur« v Kranju razširila svojo dejavnost tudi na cirkusko umetnost. Vsekakor so na redil dobro kupčijo z nakupom treh konj, ki so tako ludovali desresirani, da hodijo celo po stropu. Res — če upoštevamo to umetnost, tedaj tudi vsota 200.000 dinarjev, kolikor so jih ti šimelni koštali, ni pretirana. Ce menite, da vas vlečem za nos, stopite do Merkurjeve trgovske hiše, kjer boste na stropu arkade novo dozidanega poslopnega zastonj napali firber na tistih treh konjih. Le škoda, da ne bodo mogli vzariti železnišno med postajo in skladcem. Merkurjevi so pa res na konju, ko so lahko kupili tri konje in če jih že imajo, naj se ne imenujejo

• Najdi mi jo je pa eden kar pobrisal z drobirjem! Kaj takega še ne: v Kranju sedem v avtobus in ponudim dvesto dinarjev za vozovnico do Ljubljane. »Vladljivo sprevodnik je nekaj potoračil o drobižu, potem pa mi je rekel, da dobim ostanek v Ljubljani. No, v Ljubljani stopim iz avtobusa — sprevodnika nikjer več. Cim se je avtobus ustavljal, jo je pobrisal kot smeg v pozni pomlad — z mojimi osmimi kovači... Pa sem si ga zapomnil. Se enkrat naj mi ušpiči kaj takega, fant, bova zaropata!

• Glejte, je že tako, da se vedno eden smeji. Pa boste vprašali: Kdo? Kdo neki, če ne blagajniki na železniških postajah (konkurenca), ki prav

KINO »PLAVŽ« JESENICE

23. novembra, ameriški film »UPOR NA LADJI «CAIN« ob 18. in 20. ur.

24. in 25. novembra, ameriški barvni film »LJUBIMCA DIVJEGA ZAPADA«. V soboto ob 18. in 20. uri ter v nedeljo ob 16. in 18. in 20. ur. Dopoldan ob 10.30. ur. matineja mladinskega filma.

KINO DOVJE MOJSTRANA

24. novembra, argentinski film »ZENA MORJA«.

25. novembra, ameriški film »GREHENOCNI«.

KINO RADOVLJICA

Od 23. do 25. novembra, ameriški barvni film »STEZA SLONOVA«. V soboto ob 20. uri ter v nedeljo ob 15.30, 17.30 in 20. ur.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA

Od 23. do 25. novembra, češki mladinski film »CESARJEV SLAVČEK«.

KINO »KRVAVC« ČERKLJE

24. in 25. novembra, sovjetski barvni film »SADOK«. V soboto ob 19.30 (pol osmih) uri, v nedeljo ob 15. in 19. ur.

Kino

PRESENOVO GLEDALIŠČE KRAJN

Petak, 23. novembra ob 19. uri — red Srednja tehnična tekstilna šola Kranj — Ronald D. Delderfield: »VISOK JE ZID«.

Sobota, 24. novembra ob 16. in 20. uri — Izven — Gostovanje v Zireh v znamenju Linhartovega jubileja — A. T. Linhart: »TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI«. Vstopnice bodo od torka naprej v predprodaji v trgovini pri »Lustiku«.

Nedelja, 25. novembra ob 16. uri in 20. uri — Izven — Gostovanje v Gorenji vasi — Anton Tomaž Linhart: »TA VESELI DAN ALI MATICEK SE ZENI«.

MESTNO GLEDALIŠČE JESENICE

Petak, 23. novembra ob 15. uri — J. Tomažič: »LEPA VIDA« — za šole.

Sobota, 24. novembra ob 19.30 uri — J. Tomažič: »LEPA VIDA«.

Nedelja, 25. novembra ob 14.30 uri — J. Tomažič: »LEPA VIDA«.

Obiske

OBVESTILO

Zadružna mlekarja Kranj obvešča cenjene potrošnike, da bo v sredo, 28. novembra prodajala mleko popoldne za 20. november, ker bodo takrat vse poslovalnice zaprte.

RAZPIS

Na podlagi 3. člena Uredbe o prodaji stanov. hiš, last splošnega ljudskega premoženja (Uradni list FLRJ štev. 17-101/53), v zvezi s I. točko 1. poglavja 8. razdelka I/B priloge Zakona o pristojnosti občinskih in okrajnih LO (Uradni list FLRJ štev. 34-379/55) in sklepa občinskega ljudskega odbora Jesenice z dne 16/11/1956 o prodaji eno in dvostanovanjskih hiš SLP v občini Jesenice, razpisuje komisija za prodajo stanovanjskih hiš, poleg tega pa mora predložiti potrdilo o vplačilu varščine (are) v znesku 10% lehkone cene stavbe, glede katere reflekterja na nakup in ki se vplača pri blagajni OoLO Jesenice ali pri komisiji za prodajo stanovanjskih hiš.

V izjemnih primerih lahko komisija dovoli, da se dostavi ponudba in vplača 10% varščine komisiji za prodajo stanovanjskih hiš, najpozneje ob stavljaju ponudb, sicer reflekterje ne bo pripuščen k stavljaju ponudb.

Vsi potrebne informacije dobijo reflekterji pri oddelku za splošne zadeve občinskega ljudskega odbora Jesenice v sobi št. 10.

Komisija za prodajo stanov. hiš pri občinskem ljudskem odboru Jesenice

Gibanje prebivalstva

V SKOFJI LOKI

Poročili so se: Franc Tušar, lesni delavec, stanovanec Puštal 86 in Ana Rupar, lesna delavka, stanovanec Bozdovlje 12.

Umrli so: Jožef Bernik, roj. 15. 3. 1872, umrl 10. novembra v Skofji Loki, Vincarje 5.

V TRŽIČU

Poročili so se: Friderik Horvat, delavec iz Tržiča, Trg svobode in Pavla Mrak, delavka iz Tržiča, Janežičeva št. 5; Metod Zupan, tovarniški delavec iz Tržiča, Ravne 1 in Marija Mekuč, prešivalka iz Kovorja št. 15.

Umrli: Ivana Ahačič, rojena Jazbec, gospodinja iz Krizev 25, umrla v Senčnem 10. novembra; Andrej Meglič, gozdni delavec iz Loma pod Storžičem štev. 34, umrl istotom 11. novembra; Marija Snoj, rojena Dobrin, gospodinja iz Tržiča, Partizanska cesta 13, umrla 16. novembra v Tržiču.

ELAN, TOVARNA ŠPORTNEGA ORODJA, BEGUNJE NA GORENSKEM

sprejme v zaposlitev:

dva tehnika lesne stroke,

enega tehnika kovinske stroke,

enega komercialista ali komercialistko z znanjem strojevna pisja,

eno korespondentko z znanjem nemščine eventuelno angloščine,

enega erodjarka in enega kovostrugarja.

Za vsa razpisana delovna mesta je potrebna najmanj 3-

letna praksa. — Pismene ponudbe z življjenjepisom je treba poslati na tajništvo tovarne.

II. JAVNO DRAŽBO

ki bo v sejni dvorani občinskega LO

Jesenice na dan 27. 11. 1956 ob 8. uri

zjutraj, na kateri se bodo odpordale

naslednje stavbe, last splošnega ljudskega premoženja:

1. Dvostanovanjska hiša na Jesenici, Savska cesta št. 16, stojeca na parceli št. 110/4 k.o. Javornik, v izkljenci ceni 1.164.000.— din.

2. Dvostanovanjska hiša v Podkužah št. 26, stojeca na parceli št. 457/2 k.o. Kranjska gora, v izkljenci ceni din 342.000.—

3. Enostanovanjska hiša v Podkužah št. 36a, stojeca na parceli št. 457/2 k.o. Kranjska gora, v izkljenci ceni din 28.000.—

4. Dvostanovanjska hiša v Gozd Martuljku št. 18, stojeca na parceli št. 19 k.o. Gozd, v izkljenci ceni 910.000.—

5. Dvostanovanjska hiša v Gozd Martuljku št. 100, stojeca na parceli

Potresi in sodobna znanost

Med naravne katastrofe, ki se jih ne moremo ubramiti, štejejo nedvomno potresi. Na vprašanje, kako nastanejo potresi, ljudje dolgo niso znali odgovoriti. Danes nam je veda o potresih — seismologija — razjasnila marsikaj okrog tega naravnega pojava, vendar je še vrsna nerešena problemov, zlasti kar zadeva vprašanje mehanizma nastanka potresov, fizikalnih in kemičnih sprememb v notranjosti Zemlje in težljih okoli napovedi potresov.

Z gotovostjo lahko rečemo, da so potresi prirodnih trosk načrti Zemljine skorje, ki se širi od nekega izvora v notranjosti Zemlje v njeni skorji ali površini. Nastanejo tako, da se v notranjosti Zemlje hipoma sprostijo veliko količine nakopičene energije.

Po velikosti lahko potresi zajamejo površino nekaj sto kvadratnih kilometrov in takrat govorimo o lokalnem ali manjšem potresu — lahko pa obsegajo tudi več celin. Takšni veliki potresi so k sreči precej redki, vendar jih v zgodovini lahko naštejemo kar precej.

O nastanku potresov so mnenja znanstvenikov še danes precej deljena — vendar se vsi strinjajo v tem, da sile v Zemljini notranjosti še daleč niso uvrnovečene. V notranjosti Zemlje so plutonske sile vzrok nenehnega razvoja celin, gubanja gorstev, dviganja in spuščanja morskega dna in te sile lahko pod določenimi pogoji dosegajo toliko moč, da Zemljine stene v notranjosti za hip popustijo, napetost se sprosti in nastal je potres. Mestu v notranjosti Zemlje, kjer potres nastane, pravimo hipocenter, točko na površini Zemlje nad hipocentrom pa epicenter ali žarišče potresa. Učinek potresa je največi v epicentru. Razdaljo od epicentra do hipocentra imenujemo globino potresa in v zvezi s tem delimo potrese na plitvi in globoki. Plitvi imajo globino od nič do 70 km, torej lahko nastanejo tukaj pod površjem Zemlje, globoki pa od 70 do 650 km.

Po načinu nastanka niso vsi potresi enaki. Tektonski potresi nastanejo zaradi delovanja plutonskih sil v notranjosti Zemlje in so najbolj pogosti. Vulkaniki nastanejo ob izbruhih vulkanov, eruptivni pa pri rušenju sten v notranjosti Zemlje blizu površine.

Milijarderji nočejo

Italijanski davčni urad ceni, da so veliki industrijski kljub vedno večji kontroli pri davkih še vedno utajili za okrog 3.000 milijard lir premoženja. Davčna komisija italijanskega parlamenta je izjavila, da bi lahko bil italijanski proračun brez vsakega deficit, če bi milijarderji brez utaja in pošteno plačevali davke.

Ko so proučevali razporeditev potresov na posameznih celinah, so ugotovili, da so najpogosteji na dveh področjih: v sredozemskem področju in ob robovih Tihega oceana. Na sredozemskem področju se zgoditi 60% vseh potresov na zemlji. To področje obsega severozahodno Afriko, Pirenejski polotok, južno Francijo, Italijo in Balkan, Malo Azijo in Armenijo ter se končuje za Himalajo v Malajskem otočju. V področjih okrog Tihega oceana so potresi najštevilnejši na Japonskem in v južnoameriškem pogorju And.

Potresi ugotavljajo posebne znanstvene postaje z zelo zapletenimi instrumenti, seismografi, ki so včasih težki do 1300 kg. Te naprave so takoj občutljive, da zabeležijo krivuljo, če samo pihnemo vanje. Zaradi svoje velike občutljivosti lahko ugotovijo potrese, katerih žarišča so oddaljena tudi po 20.000 km.

Energija, ki se sprosti ob posameznih potresih, je ogromna. Tako so izračunali, da je znašala energija velikega kalifornijskega potresa leta 1906

Največja letalonosilka na svetu

Doslej najmogočnejša ladja na svetu je ameriška letalonosilka Forrestal, ki je dolga 311 in široka 75 metrov. Na njenem krovu se lahko spuščajo letala, kakršno je reaktivni bombnik Sky Warrior, ki z gorivom in municijo vred tehta 31 ton in pol. Vsa reaktivna letala poženejo v zrak s pomočjo posebne naprave, ki da letalu zadostno začetno hitrost. Za pristajanje letal imajo posebno močne naprave, ki 31 in pol težko letalo, pristajajoče s hitrostjo 160 km na uro ustavi na razdaljo 50 metrov.

Trup letalonosilke ima ogromne razširjanja, pa je velik za 2 in pol sežnosti. Paluba za letala je pravo letališče, stoj meri okrog 16.000 m², hangar pod palubo, kjer so letala nogometni igrišči.

Na verigo, na kateri visi sidro te ladje, bi lahko brez bojazni obesili štiri največje železniške lokomotive. Vsak od štirih letalonosilkovih vijakov ima v premeru nad 7 metrov ali toliko kot enonadstropna hiša. Katerokoli izmed njenih štirih dvigal pa bi lahko dvignilo dve predmetni hišici z zemljiščem vred. Posadka te letalonosilke šteje 3.500 mož in je ladja torej že kar majhno mesto...

44 milijard kilovatnih ur, kar bi bilo isto, kot če bi granitna gmotna s težo 2,5 milijard ton padla na zemljo z višino 6000 metrov.

Napovedovanje potresov je še vedno v povoju. Doslej je znanstvenikom uspelo napovedati le takšne potrese, ki so se začeli z običajnimi slabotnimi premiki v notranjosti Zemlje. Nenadnih silovitih potresov človek danes še ne more predvideti v naprej.

V Evropi so tobak najprej uporabljali za zdravilo, in sicer kot pršek za kihanje in za dražilo. Zdaj se, da je takratnim Evropejcem nosiljanje tako ugašalo, da so nosili vsi, celo ženske. Posebno Italijani so bili takrat strasti nosilci in so nujali tobak v cerkvah. Stvar je pršla tako daleč, da je proti tem zagrinjenim grešnikom nastopil sam papež Urban VIII. in s posebno listino zapretil njuharem, da bodo izobčeni iz cerkve, če bodo nosili v cerkvah. Prepoved njuhanja je odpravil šele papež Benedik VIII., ki je bil sam straten nosilca. Odtek nosiljanje v cerkvah; enkrat ni bilo več greha.

V vzhodnih državah so še v 17. stoletju kajenje kazovali s smrtno. Toda celo tako stroga prepoved ni mogla preprečiti, da se ne bi kajenje z izredno naglico razširilo, kot se je razširilo tudi v zahodnih državah, — v Franciji, Angliji, Nemčiji in drugod, kjer so bile dolgo časa v veljavni ostre odredbe proti kadilem.

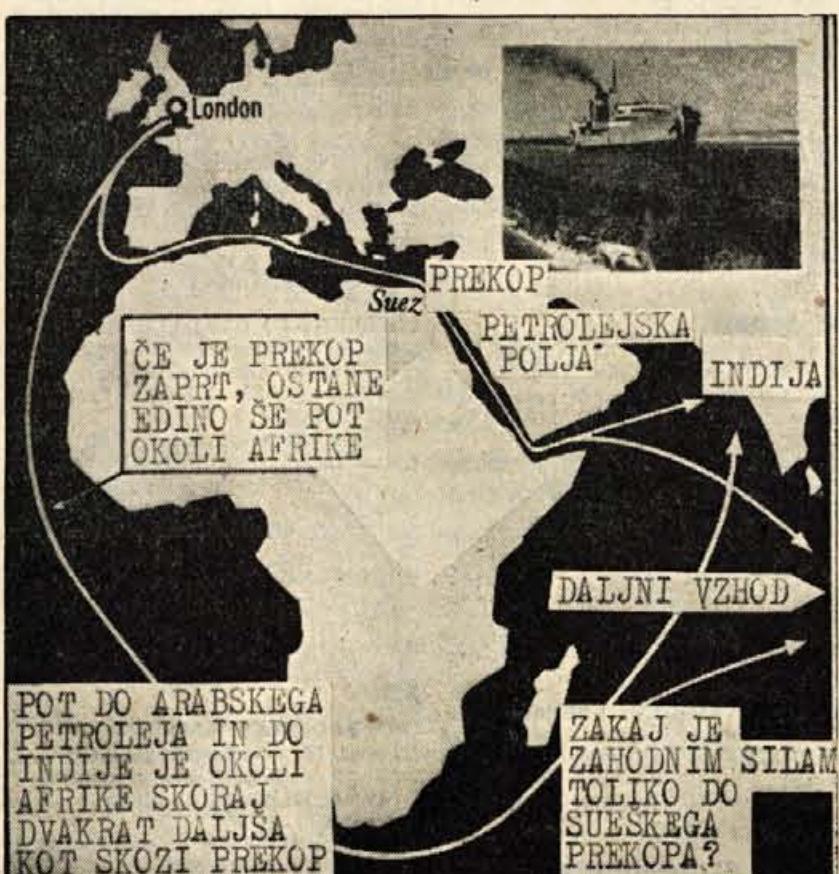
Nasprotovanje tobaku je bilo včasih kaj čudno in nenavadno. Tako so n. pr. poskušali profesorji univerze v Leydenu na Nizozemskem prepričati študente, da jim bodo zaradi kajenja pogojeneli možgani...

Do izdelovanja današnjih tobačnih izdelkov je preteklo mnogo časa. Najprej so kadili tobak samo v pipah in šele proti koncu 18. stoletja so začeli v Nemčiji izdelovati cigare, cigare pa v večjem obsegu tudi v Nemčiji šele leta 1863. Do prve svetovne vojne so pokadili mnogo več tobaka s pipo, kot pa cigar in cigare.

Za izdelovanje cigar so najbolj upoštevane vrste tobaka iz Havane (ta je najdražji), iz Brazilije, z Jave, Sumatre in s Filipinov. Za cigare najbolj uporabljajo tobak iz ameriških držav

Tobak, tobak . . .

Večina ljudi si danes ne more več čili, so takrat gojili rastline, ki so jo predstavljali vsakdanjega življenja brez kajenja. Mnogi bi se celo rajuši odrekli električni luči, vodovodu ali radiju, kakor kajenju. — Od kdaj pa ljudje pravzaprav kadijo? Kar zadeva Evropo, lahko na to vprašanje odgovorimo precej točno: od začetka 16. stoletja. Prvi Evropejci, ki so spoznali tobak in njegove prijetne lastnosti, so bili Spanci, ki so s Kolumbom edkrili novi svet. Azteki, katerih države in civilizacijo so španski osvajalci uni-

Električni ribolov

Ce napeljemo v posodo z ribami trov od anode omamljene. Ker različne vrste rib različno občutijo imajo odplavajo proti anodi, postanejo pulze električnega toka, lahko ribe negbne in se obrnejo na hrbet. Po že v vodi izbiramo po vrsti in velikostih toku ribe čez nekaj časa spet zaplavajo.

Električni tok deluje na ribe v sladkih in slanih vodah. Spremljajoč moč in frekvenco toka lahko ribe v določenem območju okoli elektrode prisilimo, da zaplavajo proti anodi in postanejo v oddaljenosti 2 do 2 metri.

Te znanstveno dognane pojave uporabljajo ribiči v naprednih industrij-

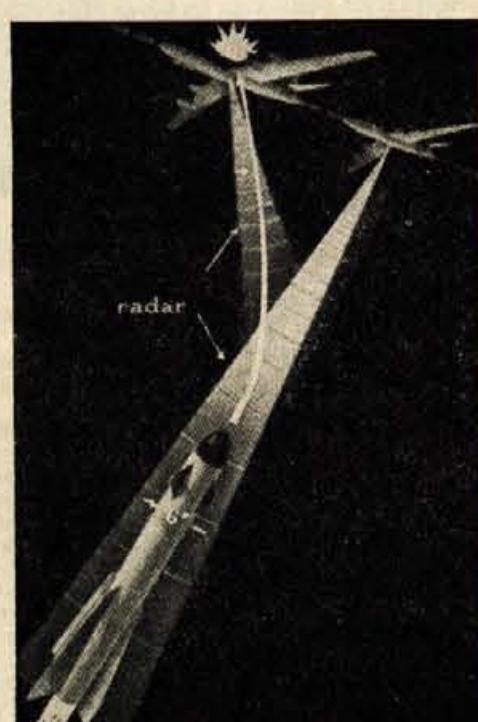
Italijanska filmska igralka Sophia Loren, ki ja bomo v kratkem videli v filmu „Dekle z reke“

skih državah. Tako imajo n. pr. ob ustuju nemške reke Labe zapore, ki preprečijo živalim rečnega dna dostop iz enega območja v drugo, ki so jih postavili zato, da bi morskim rakiom preprečili dostop v zgornje porečje. Električne zapore služijo še drugim namenom. Z njimi si pomagajo v takšnih vodah, ki niso primerno za ribolov. Razpoložljiv med dva čolna in z njimi preženejo ribe v pripravne zalive, kjer jih potem z lahkoto polovijo. S takšnimi načrti se ukvarjajo Norvežani, ki bodo z električnimi zapori ogradili primerne zalive in v njih »vskladiščili« žive, res sveže ribe.

Omenimo še lov na sardine. Tovarne plačujejo za nepoškodovane sardine mnogo višjo ceno kot za poškodovane, zato jih ribiči vedno bolj pogosto lovijo na električni način, kjer jih omamljene preprosto zajamejo z mrežo. Tuna lovijo z neselektenim trnkom, z vrvico v obliki električnega kabla. V tistem trenutku ko tuna zgrabi za trnek, pride v električno polje, ki jo omamii in na milost in nemilos izrodi ribiču.

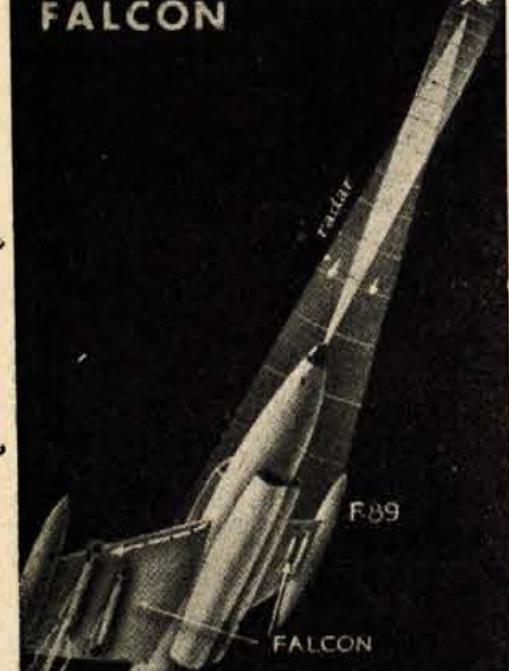
Virginia in Maryland, z Balkana in iz Turčije.

Preden pridejo cigare v roke kadilu, morajo v tovarni napraviti dolgo in zapleteno pot. Tobačne liste posameznih sort mešajo točno po receptih v mešalnih strojih, nato listje močno stisnejo in ga s stroji razrežejo na zelo tanka vlakna. Zdaj tobak pretresejo na bobnastem situ, od koder gre v stroj za oblikovanje cigaret. Iz tega stroja prihaja neskončno dolga tekoča »rvrva« tobaka, ovitega s elagretnim papirjem, ki ga stroj sam reže v cigarete določene dolžine.

Ameriško lovsko letalo F-89 s svojim radarjem najde sovražno letalo do oddaljenosti 32 kilometrov. Pod krili ima rakete, imenovane falcon, ki so oprenjeni vsak s svojim radarjem. Radar letala avtomatično vklopi radar raket, ki odsele sledi sovražnemu letalu, dokler je njen radar ne privede do cilja, kjer eksplodira v notranjosti letala.

FALCON

T in O N C E K

